

MAGYAR URIASSZONYOK LAPJA

Veres felvétele, V., Harmincad utca 3.

OROSZ KÁROLYNÉ ÉS GYERMEKE
GYÁLPUSZTA

MAGYAR URIASSZONYOK LAPJA

Szépirodalmi, társadalmi és háztartási folyóirat • Megjelenik minden hónapban háromszor: 1-én, 10-én, 20-án • Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Jókai uccsa 37. szám (Berlini tér sarok) • Előfizetési ár: egész évre 17 pengő, félévre 9 pengő, negyedévre 6 pengő

Főszerkesztő: KERTÉSZ BÉLA

A hivatalnokleány

Nyugatról az ipar és kereskedelmi munka hazájából indult el bátortalanul, tipegő léptekkel, szinte bocsánatkérő alázatossággal, szelid arccal és csöndes gesztusokkal az új embertípus: a dolgozó nő típusa. A két nem egyenlőségének apostolai ujjongva köszöntötték a Nyugatról kelő napot, de a többség, az európai konzervativizmusban felnőtt és a hagyományokhoz makacsul ragaszkodó világ kárhozatot és romlást látott a csodálatos jelenségben. Hogyan? A háztartás kordélyába fogott nő máról-holnapra föl szabadul, önállósul és a maga emberségéből keresi meg kenyerét? Hogyan? Az ősapáktól örökölt, vé-rünk-ké vált erkölcs, amely a férfit kormányzó natalommá, úrrá és parancsolóvá emeli, megdől a kereső nő függetlenségén?... Hiszen akkor fenekestől felborul az egész világrend, hiszen akkor szétmállik a férfi legendás tekintélye, összetörik a családapai jogar, megsemmisül a férji felsőbbtség, egyenrangúvá tett nők kezébe siklik a szociális és gazdasági erő, amely diadalmasan kelhet versenyre a férfi-energiával, mert a női szorgalom és a női lélek olyan pluszt jelent a termelés rendjében, amely a férfimunka értékét könnyen leszállíthatja, leverheti.

Évtizedek multak el azóta, hogy az első női kéz fürge ujjai végigfutottak az amerikai írógép billentyűin. És amikor itt a vén Európa még álmélkodva látta műhelyekben, hivatalokban, irodákban a kedvesen és serényen sürgő-forgó fiatal leányokat, akkor már Amerikában nagy üzleteket és kereskedelmi vállalatokat igazgattak a nők, akik közül szakértelem, kitartás és lelemény dolgában nem egy túlszárnyalta a pálya kiválasztottjait is.

Csalódtak, akik attól tartottak, hogy a nő kereső foglalkozása végképpen elvonja figyelmét a tűzhelytől, az otthon gondozásától, vagy hogy éppen megláztíja születésénél fogva érzékenyebb lelkületét, mert a férfiak munkahelyeire sodorva, bizonyos ridegebb hatások alá kerül. A kereső nő még talán nagyobb szeretettel igyekszik maga körül kellemes légkört teremteni. Az a tudat, hogy részben maga szerzi meg a háztartáshoz szükséges eszközöket, a felelősségérzetet felfokozza benne, takarékoságra és józan életmódra ösztökéli, sokszor a környezetében levő férfiaknak is példát mutatva. Annak a kórusnak pedig, amely cinikus leszórással, legénykedő fölényességgel akarta elintézni a hivatalnokleány munkaértékét, az a nagyszerű eredmény forrasztotta torkára a szót, amelyet a nők műhelyekben, irodákban, hivatalokban produkáltak.

Nagyjában megszűnt az a félelem is, amely a női munka versenyében a férfimunka árának leszorítását látta. Az az ősrégi közgazdasági elv érvényesült ezúttal is, amely szerint a többtermelés többfogyasztást jelent, vagyis minél több kéz szorgoskodik a munka különféle területein, annál nagyobb és különb a produkció. Ha majd egészen normálisak lesznek a gazdasági és kereseti viszonyok, az egyensúly, amelyet a világháború és forradalmak billentettek föl, ismét helyreáll, maguk a férfiak lesznek azok, akik a női munka áldásait méltányolni és élvezni fogják.

Minden szentimentalizmus nélkül, az élet igazságosító mérlegével kezünkben kell immár a dolgozó nő elhelyezkedését, munka- és bérvizonyait serpenyőbe tenni és rosszul értelmezett lovagiasság helyett megfontolt, józan, szociális érdekből a kereső nő mellé állnunk. Társadalmi különbség nem árkoihat közénk olyan szakadékot, hogy segítő kezét ne nyújtanánk a robotos munkásszónynak, akár barázdák közt hajlong napkeltétől napszálltaig, akár gyarak és műhelyek fojtott levegőjét szívja. A hivatalok szűk szobáiban görnyedő hivatalnokleányok, akik a társadalom magasabb tagozatából kerülnek ki, a testi munkán kívül, amelyet az ülő foglalkozás kényszerít reájuk, olyan szellemi és idegmunkát végeznek, amely a legjobb szervezetet is próbára teszi. A magyar hivatalnokleány pontossága, fegyelemérzete és kötelességtudása ma már mintaként áll a férfitársadalom előtt is. És milyen szívesen, milyen derűs lélekkel, mosolygó arccal tudják hasznossá tenni magukat minisztériumokban épügy, mint bankokban, kereskedelmi vállalatoknál épügy, mint ügyvédi irodákban, vagy ujságvállalatok kiadóhivatalaiban és szerkesztőségeiben. Gyöngyöző betűk, gondosan cirkalmazott számok sorakoznak finom ujjaiak nyomán és ezekre a hangyaszorgalommal összehordott adalékokra, mint hatalmas fundamentumra épül sok száz hivatal, üzlet és vállalkozás büszke palotája.

E palotáknak a hivatalnokleány a legszerényebb, legszelídebb lakója. Hódoljatok neki az elimerés néhány őszinte, szívből fakadó szavával, nyújtsatok át neki olykor egy-egy szál virágot, nyissátok ki szűk munkacellájának ablakát, hogy betáncoljon és orcájába világítson az éltető napsugár, amelynek melegét és fényét senki úgy nem érdemli meg, mint a munka modern hősnője, a maga és övéi kenyerét kereső, igénytelen, szolgálatkész, mindig a posztján álló hivatalnokleány.

Világosság

— Regény —

Irta LÁZÁR ISTVÁN

VII.

— Ki engedte meg önöknek, hogy az iskolával kiránduljanak? — kérdezte Borbáth ridegen.

Állottak előtte kihallgatáson.

— Nem kiránduláson voltunk, hanem a szabadban tanítottunk, — felelte Pataky nyugodtan.

A tanítónő pillája idegesen verdesett. A bajbajutott pillangó szárnya reszket úgy.

— Szabadban? — álmélkodott Borbáth. — Micsoda egyéni ötlet ez?

— Dehogy egyéni, — mosolygott Pataky a tájékozatlanságán. — Gyakorlatban már rég bevált.

— Hol? — meresztette rá szeszínű szemét.

— Többek közt Franciaországban is, hol a szabadban való tanítást már régen bevezették.

— Mi közünk nekünk a franciákhoz? — csattant föl ingerülten.

— Nincs sok, de láttuk, hogy új és életerős generációjukat ennek a pompás pedagógiai rendszernek köszönhetik a franciák.

— De más országokban is alkalmazzák, — kockáztatta meg a tanítónő félénken.

— Honnan tudja? — szólt rá idegesen.

— Olvastam...

— Vagy Pataky úr mondotta önnek is? — hangsúlyozta élesen. — Eszébe sem jutott, hogy szabadban tanítson, míg nem volt itt az új tanító...

Pataky bólintott.

— Úgy van. Én beszéltem rá a kisasszonyt, hogy vigyük ki a gyerekeket ebből a sötét, dohos, léghuzatos börtönből. Igen, én mondtam...

— Bö-ör-tön? — dőlt hátra igazgatói székében. — Hát itt tartunk már? Hogy a tanító is börtönnek nevezi az iskolát? Mondhatom, furcsa pedagógus ön!

Pataky elkomorodott.

— Kérnem kell igazgató urat, szíveskedjék szavaimat a maguk eredeti jelentőségében értelmezni...

— Ugyan kérem!

— Mert nem azt mondtam, hogy börtön az iskola...

— Hát mit?

— A „börtön” kifejezést csak a mienkre értettem, azt is csak erre a siralmas épületünkre, nem pedig a tanítási rendszerünkre.

Hallgatta Borbáth sandán és gyűlölködve; tüzelt az arca, mint a lassú tűzön süllogó húsdarab.

— Eh, — szakította félbe nyersen. — Miligram szerint mérjem, amit mond? A lényeg a fontos. Nekem a lényeg a fontos... Hogy nem tetszik az iskolánk? Nekem se. De, sajnos, nem építhetnek palotát önnek, hogy modern eszméit méltó keretek közt fejtegethesse. Nem, ez így nem mehet, kedves kartárs úr...

— Micsoda? — kereste Pataky az összefüggést Borbáth gondolatmenetében.

— Itt nem lehet forradalmat csinálni a helyi pedagógiában! — tett-vett az asztalán idegesen. — Jeleztem előre, hogy ne álmodozzék itt semmiféle újításról, tudomásul is vette hallgatólagosan s dacára ennek, megcsinálja nekem a kellemetlenséget mindjárt az első napon...

— Nem értem, — lepődött meg Pataky. — Micsoda kellemetlenségről beszél az igazgató úr?

Borbáth fölényesen legyintett.

— Persze, ön nem is tudja, mert elhallgattam, merő udvariasságból. Nos, megmondom. A „Gyuri bíró” esetről van szó...

— Ahá! — kapott észbe Pataky.

— Hogy ön kalapot rakat a gyerek fejére, úgy tartórá, közben pedig sértegeti a gyerek apját, ki a község

egyik legtekintélyesebb embere. Megtudta és ment egyenest a főtisztelendő úrhoz, a főtisztelendő úr pedig hívatott engem és volt patália! Ordított a bíró, mint a vadállat, s követelte, hogy azonnal csapjuk el, vagy pedig megpofozza önt...

— Engem? — gyúlt ki Pataky szeme. — Nos, hát idehallgasson, kérem...

— Ide-hall-gas-son? — förmedt föl Borbáth. — Kérem, ne beszéljen velem ilyen hangon! Az igazgató előtt áll...

A tanító arca kiborodott szégyenében.

— Igen, ott állok, de az önérzetemről van szó, és ebbe senki sem gázolhat, igazgató úr!

Borbáth megrezzent.

— Nem is akarok, — szólt röviden.

— De igen... Hogy ordított a bíró, mint a vadállat, és követelte, hogy csapjanak el azonnal? Tőlem ordíthat, mert a szememben most már igazán nem más, mint vadállat, — de elcsapni, csak úgy rögtön és önhatalmúlag, ez már nehezebb ügy... Vagy ezt is lehet itt?

Kicsikét lehuttyant Borbáth mérge, úgy állt előtte Pataky.

— Szó sincs róla — mentegetődzött zavartan —, de csakugyan követelte, hogy csapjuk el és...

Megrázta Patakyt az indulat, de leküzdötte magát emberül.

— Ami pedig a pofonokat illeti, elsősorban is önt érte sérelem, — állapította meg fojtott indulattal.

— Hogyan? — ütközött meg az igazgató.

— Mert ön a tantestület főnöke.

— És? — pilláskolt valamelyes derengéssel.

— Nincs tovább. De ha nem tudja megvédeni a tantestület tekintélyét, majd elintézem én...

— Mit akar? — rezzent össze ijedten.

— A tankerületi főigazgatósnak jelentést teszek. Borbáth fölugrott izgatottan.

— Jelentést? Ehhez csak nekem van jogom, nekem, az igazgatónak, — koppintott a mellére önérzetesen. — Följelentést tehet, de jelentést csak én!

Farkasszemet néztek.

— Csakhogy elmulasztotta ön!

— Téved...

— Mennyiben?

— Annyiban, hogy már elintéztem... — mosolygott az arcába, mintha torkon akarná harapni.

— De hogyan? — érdeklődött Pataky.

— Hogyan? Hát visszautasítottam a tantestület nevében s kikértem magamnak keményen...

— Nem tudok róla.

— Rövid úton intéztem el. Egyébként is ez az én igazgatói jogkörömbé tartozik. Vagy nem?

— De igen. Csakhogy itt rólam van szó, az én becsületemről, igazgató úr. És azt hiszem, joggal kérdezhetem: hogyan intéződött el?

— Bocsánatot kért.

A tanítónő fölsóhajtott megkönnyebbülten.

— Nincs tudomásom róla! — tört ki Pataky kerekedő indulattal. — Hát egy ilyen buta emberállat büntetlenül sértegethet engemet?

Eleven húsból való idegzsobor. Nagy, fekete szeme cikázik; a villámterhes éj. Milyen büszke, bátor és önérzetes! Nézte Kibédy Bene Klára, s forró hullámot érzett a szíven... Borbáth kibúvót talált:

— Nem akartam közölni önnel, pusztá tapintatból, hogy ne izgassam...

— Köszönöm!... — mosolygott Pataky keserűen.

— Pardon... Igen, hogy ne izgassam mindjárt, az első napokban... De úgy látom, nem méltányolja figyelmemet... Közlöm tehát önnel hivatalosan, hogy megfelelő elégtételt kaptam és azt a tantestület nevében elfogadtam... Tudomásul tetszik venni?

Tusakodott Pataky magával.

— Igen — bólintott aztán lassan —, de jövőben —

mert látom már, hogy még kellemetlenkedni fognak — jelen akarok lenni magam is az ilyen békeaktusoknál, hogy a szemébe nézhessek annak a fölfúvzkodott, gögös parasztnak. Aki tanítót akar pofozni. Aki a tudást kevessebbre becsüli egy pár csizmánál... Ott akarok lenni.

— Ugyan kérem, hagyjanak már békét nekem azokkal a lélektani kísérletekkel! — fortyant föl Borbáth megint. — Micsoda dekadenciák? Unom már a pedagógiának ezt az ostoba futurizmusát... Itt én vagyok az igazgató és én dirigálok az általános pedagógia uralkodó

— Kérem... — és nixet csinált hozzá, mint valami rőfös.

Pataky sajnálkozva nézte a félszeg lelket.

— Ami pedig a „Gyuri bíró” esetét illeti, Klári kisasszony is jelen volt akkor...

Borbáth kérdően pillantott a tanítónőre.

— Igen, ott voltam és gratuláltam Pataky kolléga úrnak, olyan sikerült lélektani kísérlet volt az. Megtörte a gyermek konokságát...

rendszerében! Tessék az elfogadott tantervről maradni, többet se, kevesebbet sem kérek, csak ezt...

Megszusszant, majd folytatta olyanformán, ahogy a szolgálatvezető őrmester a napiparancsot olvassa:

— Ne tessék nekem kivinni a gyerekeket a szabadba, hogy ott hancurozzanak! És ne török-magyar háborúsdíra tanítsák őket, hanem írás- és olvasásra. Megint a bíró fia! Lám, iskolába sem jöhetett ma, úgy bedagadt a szeme. Tessék a tanítást komolyan venni, nem gyerek-

játék, s ne a hangyák életét magyarazzák a fajankóknak, hanem tanítsák meg a helyes összedadásra és kivonásra. A gyermeket a reális életre kell előkészítenünk, ne a fantáziáját fejlesszük, mert a szertelen fantázia mindig rosszat eredményez...

Az élő fonográf! A tanítókisasszonyhoz fordult:

— Eleddig meg voltam elégedve önnel, de úgy veszem észre, mióta kevesebb a dolga, jóval többet megenged magának, mint amennyi egy szerényjavadalmaszú kisasszonynak jár. Tessék a dolgát pontosan és lelkiismeretesen végezni, mint az utóbbi hetekig, s pedagógiai kérdésekben alkalmazkodjék csak az én utasításaimhoz, valamint egyebekben is...

— Egyebekben? — kérdezte a tanítónő meglepődve. — Nem értem...

Borbáth megmagyarázta:

— Ez falu, kérem, és nem nagyváros, itt az ember minden szavára és mozdulatára vigyáznak, itt még a gondolatainkat is számon kérik...

A leány rácsodálkozott.

— Nem cselekszem olyat, amit kifogásolhatnának, — pironkodott szégyenében Pataky előtt. — Tudtommal semmi olyasmit nem követtem el...

— Bocsánat, tudom... de mégis... mondjuk, esetleg... Ki védené meg akkor?

— En, — hajlott meg Pataky.

— Vagy úgy? — kapott észbe Borbáth. — Persze. Hiszen kollégák! Helyes. Igaz ugyan, hogy én vagyok az igazgató s elsősorban is nekem a legfőbb atyai kötelességem, hogy őrködjem a posztomon önök felett és...

— Köszönjük szépen, dehát nagykorú már az ember, — utasította vissza Pataky. — Parancsol még valamit, igazgató úr?

Borbáth az ajka peremét harapdálta.

— Egyelőre nem, — intett hidegen.

Kijöttek az irodájából.

— Úgy-e megmondtam, hogy tekintélykérdést csinál belőle? — szólalt meg Klári kisasszony.

— Más itt a baj, — töprengett Pataky. — Ez a Borbáth egy pedagógiai paradoxon...

Összemosolyogtak.

— Miért nem udvarol Cencikének? — suttogetta Klárrika.

— Ugyan? — lepődött meg Pataky.

— A maga elődjét is emiatt üldözték el innen...

— De Klárrika?

A leány szembenézett vele komolyan.

— Nézze, Zoltán, én nem szeretek senkiről se rosszat mondani, de őszintén figyelmeztetem: foglalkozzék Cencikével, különben nem hagyja Borbáthné nyugton...

Pataky nagyot nézett.

— Vagy nem tudja a régi patriarkális szokást?

— Melyiket?

— Hogy a fiatal tanító rendszerint feleségül veszi a kántorlányát, aztán ő lesz a kántor. Így öröklődik az állás és a családban marad a kepe, meg minden sallárium. Nem hallott erről?

— De igen, úgy félfüllel...

— És Cencike csinos lány, a mamája is kedves asszony, s tán Borbáth sem lenne éppenséggel rossz após... Vagyonuk is van!

— De Klárrika, minek gondol engem?

— Jó, jó, csak úgy mondom, — mulatott a fiú zavarán. — Látja, Borbáth is erre célzott... Vagy nem értette meg?

— Nem...

— Ők, tudniillik, azt hiszik, hogy maga nekem udvarol... — sütötte le búzavirágkék szemét. — A kolégialis érzést hamar összetévesztik...

Összepillantottak.

— Magam is, — mosolygott Pataky. — Merre megy, Klárrika?

Most vette észre, hogy a falu végén járnak.

— A temetőbe, — komolyodott el a lány.

— Ha megengedi, elkísérem...

— Kérem... — nézett rá melegen.

Ott feküdt a temető az erdődomb alatt. Befordultak a molnárok uccáján. Itt bakarasnyi malmocska zuzmorog, ott, az öreg füzek árnyékában, kenderinget súlykolnak a nevető menyecskék; réceraj ereszkedik alá a napvirágos patakon, amott szénakazlak barnulnak a májusi verőfényben. Kicsi képek, szendergő csend, alvó színek, ezekből tevődik össze a falu lelke... Némán ballagtak egy darabig.

— Miket tervez, Zoltán? — csillagzott rá a szeme.

Pataky fölrezengett.

— Az énekkart szervezem... aztán szeretnék valami mulatságot rendezni a népnek, s hogy a kellemeset a hasznossal is összekössük, oktató fölolvasást tartanék bizonyos népművelési és gazdasági kérdésekről. Mit szól hozzá, Klárrika?

— Ahogy gondolja, Zoltán. Bár itt nehéz összehozni a parasztot az úrral...

A tanító eltűnődött,

— Talán a gyermekeken keresztül. Az iskola rendezné. Új dolog ez itt. És jönnek a szülők. Ének, szavalat, fölolvasás, utána bál. Segítene, Klárrika?

— Szívesen.

Beléptek a temetőkapun.

— Az álmok kertje, — sóhajtott Pataky.

Korhadó fakeresztek. Horpadt sírocskák. Egy-két vasrácsos sírhalom. Mélázó orgonabokrok. Bánkódó liliumok. Merengő árvácskák. Nyitott szemű nefelejtsek. És az örökzöld: a sírok néma prédikátora. Ünnepi csend. Csak a tücsök cirpel, a fűszálak muzsikusa, s valahol bent a fekete rigó szól: liu, liu. Piros-kék pillangók, aranyfehér lepkék villannak a napsütésben, s hazasiető darázs dönög a mézelő virágokon. Nyugalom, hogy úgy tűnik, itt a való is álom. Vagy tán ez az álom a valóság... Megállottak a sír fölött.

— Itt pihen anyácskám... — fátyolosodott el Klárrika szeme.

Kicsi, kedves sírhalom. Köntöse remegő gyöngyvirág. Egy darab földdé vált lélek. Tűnődő keresztcske. Nyugszik alatta özvegy Kibédy Bene Mihályné az Urban.

— Isten nyugosztalja, — vette le Pataky a kalapját megilletődve.

Klárrika letérdelt és imádkozott. Csendesen sirt és imádkozott. Áhitatra hajlott feje egy marék napsugár a sír fölött...

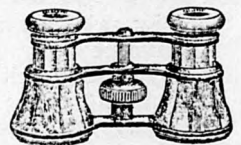
— Áldd meg a lelkét... ki annyit szenvedett özvegyiségében... ki jó és hű volt... — suttogetta könnyeborult szemmel. — Vidd be az én törtszívű anyukámat a te országodba, én édes Jézusom...

... Nézte finom, törékeny alakját, szelíd arcát, kicsi, fohászos ajkát s könnyharmatos szemét, míg rádobbant a szíve. Mese rajzott föl a lelke legmélyéből: Volt egy angyal, kire az Úr a hajnalharmat pergetését bízta. Űlt a fellegek kárpitjában, hallgatva a csillagmezők örökzengő énekét, ám egyszer elszunnyadt s kevesebb harmatot pergetett a földre. Naplelőn sóhajtozni kezdtek a virágok s panaszkodtak meghallotta, ki a mezők liliomait ruházta, meghallotta és megbüntette kicsi, bóbiskoló angyalát. Leküldte a földre és tanítónő lett belőle, hogy könnyével öntözze a földet, amerre jár szegényke...

(Folytatjuk.)

CALDERONI és TSA
L Á T S Z E R É S Z E K
Budapest, V., Vörösmarty tér 1

Látszóvegek, szemüvegek, orrcsüptetők, Zeiss és Görz üvegekkel. Barometerek, hőmérők

*Minden finom holmi
tökéletes mosószere*

LUX

Nikola

Írta: SZABÓ MÁRIA

Négy szürke ló toporzékol az oszlopos falusi kastély feljárójához vezető úton. A szürke lovak fehér virágfüzerek alól kicsillogó landauert rángatnak. Büszkén hullámszik nyugtalan mozdulataiknál magyaros szerszámjukról a sallangdisz. Ékszer gyanánt a fülükhöz apró fehérvirágcsokor van dugva. Az ostornyélen is fehér virágkígyó kanyarog felfelé.

A bakon zsinoros kocsisruhába öltözött, izzó szemű legény ül: Nikola, a szerb hadifogoly.

A kastélyból zenészó ujjong ki. Selyemfátyolruhás nők táncban összefonva suhannak el az ablakok előtt a fényes egyenruhájú tisztokkal. A széles szabadlépcsőn nehéz selyemruhák suhognak: díszmagyaros öregurak karján matrónák vonulnak le, hogy a kastély előtti kósárszékben álmodozzanak az eltűnt ifjúságról. Elérkezett az idő, mikor a menyasszony itt akarja hagyni a vidám társaságot, hogy először kövesse férjét az ismeretlen életbe.

Nikola csak ül a bakon, egyenesen és némán. Nem látja a kastély szépen rajzolódó körvonalait, sem a podgyászokkal sürgölődő cselédséget. Fátyol borul a szemére s feledi a felhőkön átszivárgó holdfényt és a hatalmas park hallgatag fáit. Nikola befelé néz most. Agya és szíve érzéktelenné változtatják szemét a külső képek iránt, de annál tisztább képeket rajzolnak elébe belülről. Álomszerűen vonul el előtte harminc hónap minden átélése. Ezek az átélések zavarosak és megmagyarázhatatlanok. Mert a harminc hónapot itt töltötte el a magyarok földjén, amelyet őseitől öröklött gyűlölettel gyűlölt, mielőtt még eszmélt volna — s amely mégis láthatatlan szálakkal fűzte magához, úgyhogy nem tudott tőle szabadulni.

Csillaglatan, de balszamos tavaszi párákat lehelő éjszakán érkezett ide. Rongyos volt, éhes és elcsigázott s minden lépésénél belepermetezett az illatos levegőbe a fogolytábor átható karbolszaga. Még a társaival sem beszélt. De az egész útja egyetlen fogadkozás volt: A legelső alkalommal megszökik! A maga akaratából nem szív magyar levegőt, majd csak akkor, ha a nagy Györgyével jön ide vissza, s egészen övéké lesz a termékeny Bánát. Majd! . . . Ha megteremtődik Nagyszerbia!

Alig vonszolta már a lábát. Az éhségtől el-elborult a szeme. A szomjúság is gyötörte. De mindennél jobban kínoztta szabadsághoz szokott lelkének a lázadózása, a gyűlölet a lefegyverező csuffátévők iránt. S ez a gyűlölet lobogott a szemében, mikor az altiszt vezetésével a tágas urasági konyhába bevonultak, hogy új gazdájuknál elköltsék az első menaszt. Nikola ebben a mindent újraérezkélő percben szinte látja a fehérre meszelt tágas konyhát és érzi a hosszú asztalon elhelyezett étel gőzét, meg a puha rozskenyér illatát. Mert ezek a szagok győzték le először az esküdöző gyötrődéseit. Az éhség mindennél erősebben készítette az evést megelőző keresztvetésre. Aztán leroskadtt és felkőnyökölve várt. Közében a kanál, szorítja görcsösen. Innye előre érzi az étel ízet. Már nem volt dühös, sem gyűlölködő, olyan lett, mint a többi társa: eléhezett és ételt szagoló állat, — szegény, nyomorgó ember . . .

Tört a kenyérből, mohón vitte a szájához. De félúton megállt a felemelt keze. Vad hang tört ki a torkából, és övéhez kapott, hogy kirántsa a sok életet kiontó hosszú kését. A kés nem volt ott, — hogy is lett volna, mikor még Montenegróban elvették a tenger felé igyekező szerb csapatot lefegyverző magyar katonák. S Ni-

kola tehetetlen dühvel hallgatta a kint hetykén, diadalmasan továbbharsogó dalt:

— Megállj, megállj . . .

Valamelyik béresgyerek fújta ujjongó lelkesedéssel a már is felejtett, de a szerbek láttára újra eszébejutó első háborús dalt.

Nikola eltolta magától az ételt. Leborult az asztalra. Szívében elkeseredett, vad fájással sírni kezdett tehetlenségében.

Egy kéz nehezedett a vállára. Felnézett és gyűlölettel eltorzuló arccal dobta vissza a földesúr vigasztalni akaró jobbát. De ugyanabban a pillanatban újra keresztvetésre hajlott a másik keze. Megkínzott, eléhezett valója nem bírta felfogni azt, amit látott. Az asztal túlsó oldalán hófehér ruhájú, aranyosan csillogó hajú szent állt, — a védőszent, aki falusi templomának aranyhátterű oltárképéből léphetett ki, hogy vigasztalást hozzon a hontalan szerbnek.

És a szent megszólalt. Idegen nyelven, a gyűlölt nyelven, amelyet meg sem értett. De akkor mégis gyönyörködve hallgatta.

Férfihang kiáltott reá szerbül:

— Miért sírsz? Felelj hát a gospodícának!

Lassan tért magához a kábultságából . . . Hát ez gospodícna? Egy kisasszony? Egy leány? . . . Talán a gospodin leánya? . . . És azt kérdezi, hogy miért sír? Sajnálja . . . Jó, hát megmondja . . . Ennek megmondja. És elfulladozó hangon panasolja a tolmácsoló altiszt által a sértő nóta által okozott kínt.

A gospodícna közelebb kerül hozzá. Kék szemében könnyek csillognak. Magyarul beszél, de a szerb nézi az ajkát s a jóságos szemét és kitalálja azt, amit nem ért:

— Ne sírj Nikola! Nem halod itt ezután azt a nótát! Nem csúfol itt senki és nem bánt. Ember vagy és mi is emberek vagyunk. Mi megbecsüljük a hazáját szerető népet, mert mi is szeretjük a hazánkat. Meglátod, hogy megbecsülünk téged is. Ne sírj hát Nikola. Éhes lehetsz, — egyél!

Nikola körül elmerültek a foglyok, az urasági cselédek, — el az altiszt és maga az uraság is. Csak a beszélő leányt látta. A könnyei kiapadtak. Szívéből elpárolgott a bosszúvágy, el a legyőzött dühe, minden . . . Csak a kapott jó szavak melege simogatta tovább a lelkét. Urrá lett rajta végképpen az éhség is. És mikor a gospodícna behúzta maga után az ajtót, szinte dühös falánksággal vetette magát ételre, kenyérré.

És ettől kezdve minden átélése, minden érzése a gospodícna alakja köré sorakozott dicsfénynek. Mintha tőle erednének gazdjára elismerő szavai és belőle sugárzanék a maga becsületes igyekezete. Mintha az ő ajándéka lett volna az idegen ország idegen embereinek szívből buzgó jósága és ezer apró szívessége. Mintha az ő kérésére termelt volna, neki is bőven juttatott kenyeret a megállott föld. S mintha ez a föld rajta keresztül, a hazájává változott volna.

Pedig eleinte ritkán látta a leányt. A tanyán foglalkoztatták a szerb csapatot. Néha tüzes, feketelovaktól vont kocsián a gospodícna is kiment a tanyára. Liliomfehér volt és aranyoszloka, mint az oltárkép. Szombatoként dohányt és cigarettát osztott szét a foglyoknak s az aratás befejezésére kis dohányszelencét kaptak tőle. Ez lett a Nikola legfélétebb kincse. Nem használta. — Dehogy is tett volna bele dohányt. Simogató kezekkel göngyölte be egy darab papirosba és hordta a szívében. Néha, különösen éjszakánként meg-megsimogatta a drága kincset. Ilyenkor szeliden csengő hang zendült bele az éjszakába, mezsérség és arany villant át a sötétségben. Zengett, muzsikált az a szelíd hang:

— Ne sírj Nikola!

Melegség tódult a szívéből az agyába s a honvágy sem bántotta már olyan sürgető hívással. Maradt, — egyik napról a másikra.

Egy reggel a gospodícna egyedül jött ki. Maga hajtott a fekete kocsiába fogott ágaskodó lovakat. Valami üzenetet adott át az ispánnak és indult is visszafelé.

Kérdezze meg fogorvosát, miért legjobb a

FOGPÉP
SZÁJVIZ
FOGPOR

Levelet vett elő a zsebéből. Elolvasta és újra visszatette. Aztán megeresztett gyepelével lépegetni hagyta a lovakat. Hátradőlt és a távolba nézett. Szórakozottan fogadta a dolgozó foglyok köszönését és nem vette észre, hogy a legyektől véresre kinzott lovak nyugtalankodni kezdenek.

Nikola egyedül állott a kút mellett, vizet akart vinni a többi fogolynak. Egyszerre csak a halálra sebzett vad ordításával rohant az elragadó lovak elébe, amelyek utat nem ismerő féktelen iramodással száguldottak toronyirányában. A kocsiban, végső erejét összeszedve állva tartotta a gyepelót a gospodica.

Az utolsó percben, egy mély, széles árok előtt torpant a lovak elébe a reszkető Nikola.

Emberfeletti erőfeszítéssel ragadt bele a lovak zablájába, egy-egy ökölcsapással csillapította le a remegve kapálózó állatokat. Macskaszzerű ügyességgel kapta fel a földön húzódó gyepelót, egyetlen ugrással a kocsiban termett. S elfulladó lélegzettel, kiugrásig dobogó szívvel karolta át az elalélt leányt.

Soha nem érzett áhítat szállta meg. Ez a vad, ősi ösztönökkel bíró férfi percig sem gondolt arra, hogy most merevsége dacára is élő női testet tart a karjaiban. Aggódó gyöngédséggel karolta át a leányt. Szorongva leste mint vonaglik meg a hófehérre vált arc, hogyan nyílnak ki a mély kék szemek. És fellélegzett

Különös boldogság volt ez, — tiszta és vágyások nélküli. Nem zavarta meg a testiség földi érzése ezt az egyoldalú szerelmet, amely az egyszerű ember szívében az Istenimádással vetekedett. Neki nem volt ez a leány elérhetetlen, hiszen soha nem gondolt arra, hogy elérhető legyen valakinek.

Nikola beérte azzal, ha a zeneszerű hang fogadta a köszönését:

— Jó reggelt Nikola!

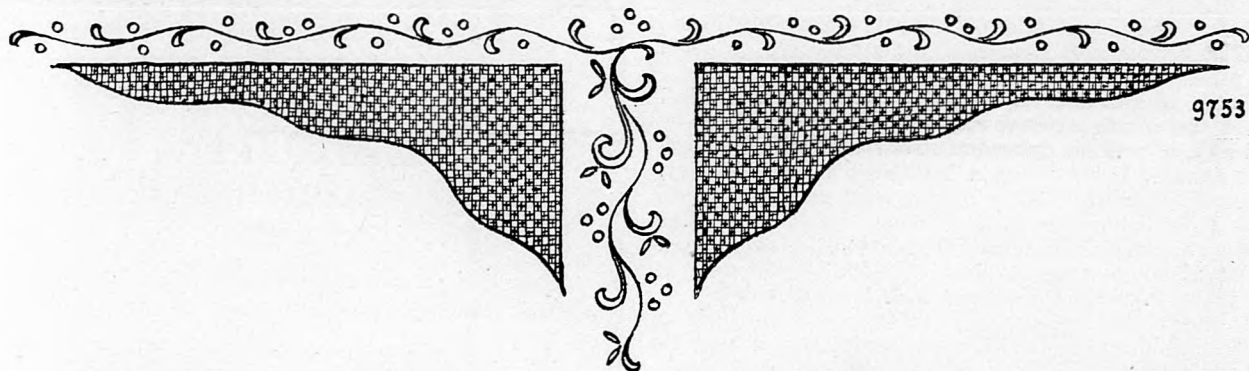
Vagy, ha útközben néha hátrafordult a kicsit rövidlátó leány és megkérdezte:

— Szekér jön amott Nikola?

Ilyenkor anyasághoz hasonló érzés áradt az ereiben, hogy őreá van bízva ez az angyali teremtés és ő vigyázhat reá. S ha néha a családjáról, a hazájáról kérdezett valamit, akkor napokra ki volt cserélve a máskülönben komoly, elmélázásra hajló szerb. Dalolva, füttyülve fényesítgette a lovakat, a kocsit, a szerszámot s éjszánkánként tágranyitott szemmel fekvé várta a boldogságothozó rózsaszín pirkadást, egy-egy szép napnak a hírnökét.

A harmadik év tavaszán azt a szokást kezdte el Nikola, hogy az első félénk kis tavaszi virágok megjenésétől kezdve minden reggel virággal díszítette a kis fekete fogatot.

A gospodica eleinte csodálkozott; néha, mikor a

9753

maga is, mikor egy mély sóhajtással visszatért az öntudat a megmerevült arcba.

Az elkábított lovak lépésben baktattak. A leány keze ösztönösen tapogatott a zsebéhez s mikor a levél megzizzent, megkönnyebülve sóhajtott fel. Aztán a szerb durva keze után nyult és a csengőhang belemuzsikált a fogoly szívébe:

— Köszönöm Nikola.

Nikola hajtott akkor haza. S többé már nem is ment ki a tanyára, — nem engedte a gospodin. Ő lett a gospodica kocsisa. S ettől kezdve egyetlen örömnappá vált a szerb Nikola élete.

Minden reggel felmehetett a fehérmárvány lépcsőn a nagy, oszlopos hallba. Rendszerint ott ült a gospodica is. Ilyenkor kapta ki a parancsot: Hova mennek, milyen lovakat fogjon be aznap. Mert mindennap kikocsiztak a tanyára, vagy be a közeli városba. Nikola hátul ült az inasulésen és szeme símogathatta a karcsú leányalakot.

Az út mentén katonásan álltak sorfalat a fák. Az árokszélen tarka csillagokként ragyogtak az ős virágai. Fehér szálakon utazó kis pókok trefás játékok űztek mezővel, réttel, fákkal s a kocsival. Könnyű szálakkal fehérre szőtték be az aranyos haját s néha a finom leányvállaktól lenge hidat vertek a zsinóros kocsidolmányig. Nikola mozdulatlan áhítattal őrizte ezt a kis őszekötökapsot és valósággal fájt neki, mikor a leány egy-egy hirtelen mozdulására semmivé vált.

Később csillogó hószőnyegen hattyúalakú szánt röpített a két fekete. Vidáman csilingeltek az ezüst csengetyűk s belekúsztak a Nikola szívébe. Elnyomták újra a hívó szót, amelyet a téli szél szárnyán leigázott hazája küldött hűtlen fia után.

városba mentek, még valami bizonytalan kis elfoglaltságot is érzett: félt, hogy hátha különködésnek látszik ez az ő kis virágos fogata. De Nikola olyan ragyogó, művére büszke arccal állt a kocsit mellett, olyan meglegedett és elismerésvágyó volt, hogy nem bírta megmondani neki: nem szeretem.

Igy minden reggel kijárt a mosolygó elismerés:

— Nagyon szép, Nikola.

A szerbnek felgyulladt az öröm a szemében és annál nagyobb buzgalommal szedte-hordta a virágokat. A végén a leány már megszokta ezt a néma hódolatot s tet-szeni kezdett neki a lila, fehér, sárga virágokkal díszített, később búzavirágokkal borított kis fogata.

De — mikor a pipacsok lángoló vörös kelyhüket kitérték, Nikola már valami fájó búsongással szedte öltre őket és összeszoruló szívvel nézegette a munkáját. Rendesen olyankor, ha a városba, a vonathoz mentek. Mert a dübörgő szörnyeteg egy daliás tisztet hozott: A gospodica gyermekkori pajtását . . .

Biboros alkony csókolta a jólismert út minden por-szemét. Erő búzavirágok hódoltak földig hajtva sárguló fejüket. A fák összeölelkezve köszöntgettek az út két oldalára. S a fekete kocsiban boldogan simult össze két kipirult arcú, őszp teremtés.

Hátuk megett összefont karokkal ült Nikola és me-rev, nyugodt külseje eltakarta a bensejében lázongva feltorlódo megértést.

Megvolt az eljegyzés s mivel már csak négy hét volt hátra a szabadságból, hamarosan megtartották az esküvőt is. A levegő szívetszorító sejtésekkal volt tele. Szerbiának a fele már felszabadult. Kívül tehetetlenség, belül összeomlás kiabált. És a fiatal párt sürgették a fenye-

gető lehetőségek. Fájdalmas várakozással igyekeztek egymáshoz. Ha csak rövid időre is . . .

S most itt ül Nikola a fehér virágokkal díszített landauer bakján, — a gospodica maga kívánta, hogy az életmentő kocsisa vigye az életbe kivezető első útjára is.

Elhallgat a zene. Bent hálás kézsókók, aggódó csókók, szerető kézszorítások. És már jönnek is lefelé a széles fehér lépcsőn, amely oly sokáig vezetett a Nikola boldogságához.

A fiatalasszony megáll a kocsi előtt. Gépiesen bólint, mint aki megszokta, hogy így tegyen:

— Nagyon szép, Nikola!

Aztán magához tér. Mégegyszer átfogja tekintetével a kocsit, a lovakat, szeme megpihen a bús, sápadt arcon is. Halkan, melegen mondja mégegyszer:

— Igazán nagyon szép. Köszönöm, Nikola . . .

Férje a kocsiba segíti. Becsapódik az alacsony ajtó. A lovak maguktól indulnak erre a jelre s Nikola össze-rezzen. Kínos bizonyossággal sejtí, érzi, tudja, hogy az a férfi most vágyó szorítással öleli magához a remegő karesű testet.

Tarka falevelek vijjogó zizegéssel oldódnak a fákról. Egy-egy ráperdül a kocsira is, mintha a kétes jövő az enyészeti hírnökeivel akarná visszarámítani az ifjú párt. De azok nem érzik meg a halott falevelek utolsó sóhajlását. Meg sem látják őket. Csak egymás szemében keresik a boldogságot s az eltorzult arcú szerb számára sincs pillantásuk.

Csattogó zakatolással vágat be a vonat. A férfi siet helyet biztosítani s vonná magával az asszonyt is. De az megáll, mintha egy pillanatra visszafordulna megkezdett útjáról. Kezet nyújt a kocsisnak s távolból jöve, alig csendülve hallja Nikola a drága hangot:

— Mindig hűséges voltál hozzám Nikola . . . Most meg már a hazád után sem kell búsulnod, — nemsokára mehetsz vissza a nagy, szabad hazádba. Talán nem is látlak többé . . . Hát áldjon meg a jó Isten Nikola!

A szerb szívét kegyetlen fájással marcangolja a fájdalom. Szólni nem tud. Csak a térde rogyik meg és áhitattal emeli ajkához az odanyújtott illatos, keztyűs kezét.

Kocsiajtók csapódnak. Tompa dübörgés kíséri a messzeségbe a lassan elvesző két izzópiros szemet. S mikor már semmi sem látszik többé, a hold hideg fényénél egyedül tér haza Nikola.

Gépiesen fog ki. Betaszítja a kocsit is a színbe. Csak mikor egy hervadt fehér csokor hull a kezébe, azt vágja földhöz felordító kétségbeeséssel. S halántékára szorított kézzel rogy le az ágyára.

Sokáig fekszik úgy. A nyitott ajtón át beárad az istállóba a holdfény. Remegve táncol a lovak fényes szőrén és a földön. S az elkinzott agyú szerb aranycsillóságú szentképet lát a földre zuhanni. Fülében a vonat zakatoló dübörgése nyomja el végképpen az ezüstcsengetésű hangot . . .

Szél kerekedik. És valahonnan a frissen szántott föld szaga vegyül bele a hulló levelek enyészetes, bús illatába. A föld szaga! . . . S ez a szag eszébe juttatja a már elfelejtett hívó szót: Hazája esengve parancsoló hívását.

Feltápáskodik. Az ágy alól egy kis ládából régi, rongyos ruhákat szed elő. Karbolszag lebben belőlük. Hegyes sapka, kihímzett bőrmellény, szűk darócnadrág és bocskor . . . Meg a késtartó öv . . . Ezekben került ide, — ezeket veszi most magára. Aztán kilép az ajtón.

Ahogy nagy óvatosan kiér az uccára, bokáig süpped lába a porba. S ahogy a lábára minden lépéssel rakódik a por, úgy hull ki a szívéből egy-egy tiszta emlék. Egy-másután zuhan a porba a sok jó szó, a becsület, meleg érzés, az idegen ország idegen népétől kapott sok, lélek-ből buzgó jószág és természetes nemesség. Nikola végül már maga is dobálja őket az útjára s szélesen tapos keresztül rajtuk a bocskorával.

S mikor már minden végiggázolt a hazafelé vezető

úton, egyetlen emléke kezd nőni hatalmasra: Az első emlék, — az első fogadkozás: Elmegyek, — de visszajövök!

*

Mire leesik az első hó, Nikola beváltja a fogadalmát. Martalóccsapat élén tér vissza. Felemelt fejszéjét megforgatva, elsőül forgácsolja szét az elárvult kastély fehér ajtaját. Nem nyúl semmihez, a zsákmányolást a többiekre bízta. Ő maga fékevesztett káromkodással rohan le a színbe, hogy megsemmisítse a kis fekete kocsit.

Elárvulva áll ott a csinos kis fogat, — társait elvitte a menekülés láza, csak ez maradt itt: a gazdátlan. Nikola kimeredt szemmel nézi s emeli a szerszámot démoni erőt nyert karja.

És ekkor elszabadulni nem tudó nézése elsárgult, megszáradt kis virágcsomót lát meg a sárhányó mellé húzódottnak. Az utolsó kocsizás visszajáró kísértetét . . .

A bős ember kezéből kihull a fejsze. Szívéből fájó résen szabadulva menekül a bosszúállás démona. Szeméből nagy, csípős könnyecseppek hullanak az ujjnyivastagon lerakodott porrétegbe.

Kabátja ujjával gépiesen törölgetni kezdi a kis kocsit. És Nikola sír, sír tovább, mintha a maga hajdani, tisztább életre ébredt énjét siratná . . .

HUMOR

FÖLSZÁLLOTT A . . .

(Ady Endre „FÖLSZÁLLOTT A PÁVA” című verse után)

Fölszállott az ára a krumplinak mára,
Sok szegény fogyasztó szomorodására.

Árak, mit gaz kezek egyre följebb tolnak,
Tudunk-e még krumplit vásárolni holnap?

Máskép lesz-e holnap, máskép lesz-e végre?
Tudunk-e már egyszer jóllakni ebédre?

Rendörök figyelik most már a kofákat,
Ettől várjuk mostan mi itt a csodákat.

Vagy bolondok vagyunk s ezek csak légvárak,
Vagy mégis csak esnek ettől itt az árak.

Új árak, új árak, új kofák, új szentek,
Vagy jöttök, vagy mind a rendőrségre mentek.

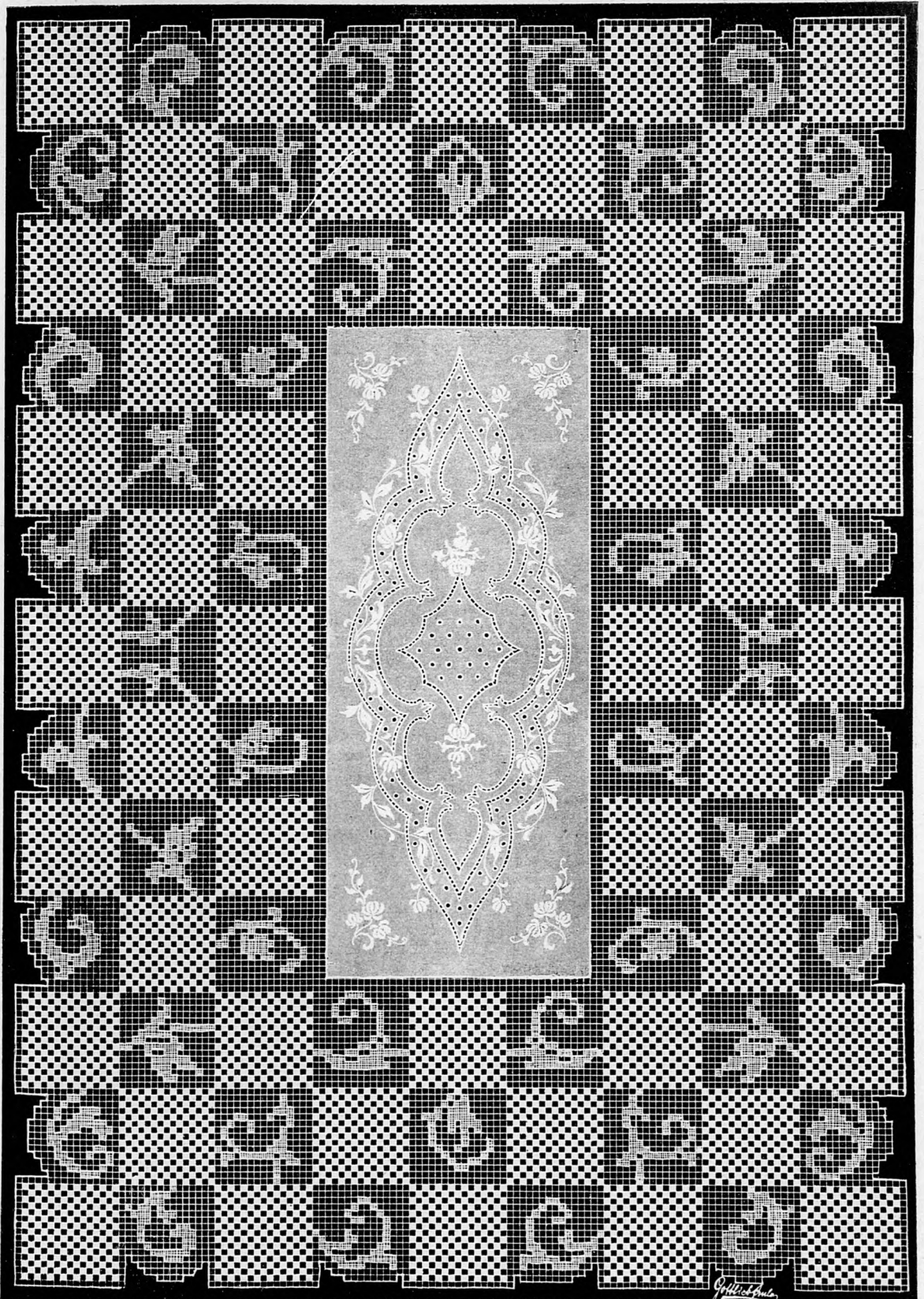
Vagy lesz hatása a sok ankézésnek,
Vagy megette már a fene az egézet!

Vagy lejjebb szállnak e szálló árak végre,
Vagy fölszállnak majdan mi velünk az égbe.

Fölszállott az ára minden cikknek mára . . .
Bicsérdysták leszünk mi itt nemsokára!

Hesz Ferenc.

Nagyothallók minden vágyát kielégíti a SIEMENS-PHONOPHOR. Ezt a kis készüléket — mely a hallást még a legmakacsabb esetekben is a legtisztábbá teszi — áldják mindenfelé. Egyedüli főelárusítóhelye: Magyar Gyógytechnikai Ipar Rt., Budapest, VI., Andrásy út 28. Díjtalanul bemutatják, próbálja meg.

Nappali abrosz. (Leírása a kézimunka rovatban.)

A patkó

Írta: RÁCZ PÁL

Thury Máttyás uramnak ugyan hiába zörgettek. Aludt, mint a közmondásbeli bunda. Nem is csoda. Thury Máttyás uram, mint Munkács város fogadott kovácsmestere, jókor reggeltől késő esig a pálinkás-butykost fogdosta. Mondhatni, nagy szakértelemmel, nemes emberhez azonban egyáltalán nem illőn. Az este is rogyásig ázott az italtól. Azonmód, ruhástól dőlt az ágyra, melynek szögletében ott sunyított a kifogyhatatlan butykos.

Az éjszaka csendesen ölelte körül a várost. Mintha a természet is érezte volna nagy idők gyászának terhét, ami a legjobban nyomta a nagyságos fejedelem vállait, aki már akkor Lengyel-hon felé igyekezett.

Előtte úttalan-utak, felperzselt falvak, utána életére törő képek és portyázó orgyilkosok.

Az éjszaka volt egyetlen jó barátja a nagyságos fejedelemnek. Az az éjszaka, amely milliárdnyi csilagszemével látta a kuruc seregek táborüzét és beitta a bús tárogatók panaszos hangját...

Thury Máttyás uram azonban ezekről még csak nem is álmodhatott. Az ital feneketlen mámorban ringatta. Hiába verte odakint egy ismeretlen, sötétarcú ember az ablakot, belülről csak egyenletes horkolás felelt ki rá.

Az ismeretlen férfi bosszúsan toppantott. A háta mögött kantáron feszülve, két izmos szügyű paripa kaparta türelmetlenül a Latorcából hordott kavicsot.

— Thury nemzetes Uram! Hallja-e, hogy zörgetek?

Dehogy hallotta. Inkább felfigyelt rá a szomszéd szobában alvó Thury Márta. Tizenkilenc esztendejének minden szépsége ott virított az arcán, de csakhamar ijedségbe sáppadt.

Kiugrott forró nyoszolyájából és az ablakhoz sietett.

Hamvas keblén összehúzta a hálóköntöst és úgy figyelt ki a rémséges éjszakába.

A másik ablaknál felfedezte az ismeretlen embert, aki ugyancsak zörgetett.

A csillagfénynél hozzászokott kissé a szeme a tolvajt takargató éjszakához és ahogy a lovakat tartó férfi egy pillanatra felszegte a fejét, Thury Márta megismerte.

Aggódó szemében az öröm hajnala derengett fel. Két sima karja alá kapta kebleit és úgy újjongott magában.

— Jézus, egy Istenem! Hiszen ez Máté! Az én Mátém! Ugyan, hogy kerül ez ide?

Már rohant is az édesapja szobájába és lármázni kezdett:

— Édesapám! Kejen fel! A nagyságos fejedelem csatlósa van itt! Kelmedet keresi, apámuram! Ugyan, mi jó hírrel jön?

Thury Máttyás uram felemelkedett az ágyban. Alig tudta álomtól leolmozott szemét felnyitni. Nehezen krárogva kérdezte:

— Mi bajod van, édes egy leányom?

— Semmi, édes apámuram. Csak... Nézzen kelmed az ablakra és látni fogja, hogy a nagyságos fejedelem csatlósa, Kuczady Máté van odakünn... Kezén két ló ficáncol... Kelmedet hívogatja... Ugyan, mit akarhat ilyen késő éjszakán?

Thury Máttyás uram feltápázkodott az ágyról. Mikor talpra állott, akkor érezte, hogy még mindig igen is bódult!

Oda tántorgott az ablakhoz és félrehúzta a reteszt.

— Ki emberfia zavar engem éjnek idején, békességes házamban?

— Én vagyok, Thury nemzetes Uram!... Kuczady Máté vagyok; a nagyságos fejedelem csatlósa... Ezt a két lovat kívánja a nagyságos fejedelem uramgazdám kelmeddel megjavíttatni.

— Mi baja van annak a két lónak?

— Nincs ennek baja, csakhogy a huszti kovács rosszul verte rá a patkót.

Thury Máttyás uramban ezekre a szavakra felülkerekedett a mesterségére való büszkeség. Mert hát akárhogyan szerette is az italt, mégis csak első ember volt ő a munkácsi kovács céhben. Vezető férfiú volt, akinek hat legény verte a vasat a műhelyében.

— Bizony, kár volt azokat a nemes állatokat a huszti kovácsra bízni, mikor itt van nemes Thury Máttyás, Munkács fejedelemi város hites kovácsmestere, akinél senkise veri fel jobban a patkót...

Már nyitotta is az ajtót. A két nemesvérű paripa nyihogni kezdett a torzonborz ember láttán s csak akkor nyugodott meg kissé, amikor az magára ruhát kapott. Thury Márta selymes keze megsimogatta egyiknek is, másinak is ideges, finom orrát.

Kuczady Máté hozzáhajolt a leányhoz. A sötétségen át összesziporkázott a szerelmük. Az a régi, éves szerelmük, aminek nem engedtek kielégülést a háborus idők, a vesztett csaták...

A Márta pillája alá könny gyűlt a nem várt viszontlátás örömetől.

Mikor az öreg Thury Máttyás a műhely ajtaja felé ment, hogy azt felnyissa, Márta hirtelen mozdulattal átkapta meleg karjaival a Máté izmos nyakát és csókot-csókra halmozott. Aztán mikor már nem bírta tovább, ráesett a feje a vitéz fekete dolmányára és zokogás viharzott ki belőle:

— Máté! Máté! Hogy én milyen boldog vagyok, hogy ismét láthatlak...

A Kuczady Máté feje is lebillent. Szomorúan simogatta meg a Márta szőke fejét és vallomásba kezdett:

— Pedig ismét csak el kell válnunk... A nagyságos fejedelemmel Lengyelországba ügetünk... Menekülünk... Hangja véstjósóan suttogóvá vált és az utolsó mássalhangzót ismét csókba fullasztotta.

Thury Máttyás uram pedig kiszólt a műhelyből:

— Jöhetsz, Máté fiam! Hadd lássam, mit kell azokon a patkókon igazítani?

A sötétben csak egy olajmécses világolt. Kuczady Máté a korlát elé állította az egyik lovat.

— Vegye le, mester uram, mind a négy patkóját ennek a lónak. Rosszul van felveve. Séríti a ló lábát, nem tudunk ügetni...

Thury Máttyás megvakarta a füle tövét.

— Hogy a dögvész egye le a kezét az olyan kovácsnak, aki még a fejedelem lovára se tudja felverni a patkót!...

Szerszámokat vett elő. A nagy harapófogóval leszedte a ló lábáról a patkókat, aztán, mint aki nagy cselekedetet visz véghez, amennyire bódult fejből és karikázó szemétől tellett, megvergette a csengő üllőn.

— Pedig hát jó vasból van, — állapította meg szakértőn.

Kuczady Máté ekkorra már elengedte a Márta kezét. Szomorúan mosolygott rá, ahogy térdére kapta ismét a ló egyik lábát, azzal, mint akit bánt a keservesen pislákoló olajmécses fénye, hátafordított neki.

— Majd én tartom a patáját, csak üsse fel, mester uram!

Thury Máttyás megforgatta néhányszor a patkót a ló patáján. Illegette erre, illegette arra, de sehogysem tetszett neki. Mindenképpen jobban szerette volna felverni rá, mint ahogy a huszti kovács verte.

Kuczady Máté azonban kivette kezéből és ráigazította:

— A nagyságos fejedelem úgy szereti, ha így van rajta...

RUHASZAKADÁS

művészi műtömése, harisnyák művészi javítása **Dr. KASSAINÉ** iparművészeti műhelyében, VII., Lövvölde tér 1. Tel.: J. 395-34.

Thury Mátyás előbb mind a két szemével erőlködött. Majd a félszemét behunyta és úgy nézte a patkót. Végül hozzáhajolt és tapogatni kezdte:

— Sehogy sincsen ez így jól! — állapította meg bizonytalanul és dörzsölni kezdte a fejét, hogy a mór egy kissé kimenjen belőle.

A csatlós azonban közbevágtott:

— Bizza csak rám, Thury mester uram! Én jobban tudom, hogy miként szereti a nagyságos fejedelem... Én felelek érte, ha nem lesz jó... nem kelmed...

Thury Mátyás uramat kifárasztotta ez a szokatlan munka, mert egyébként sohase dolgozott, annyi legény mellett. Ráhagyta hát Kuczady Mátéra:

— Ha a nagyságos fejedelemnek így jó, én felve rem jobban, mint bárki más...

Mikor már minden szeget belevert, Márta ijedten kiáltott fel:

— Az Isten szerelmére, mit cselekedett, édesapám?

A kovács felocsúdván nézett a leány ijedt arcára.

— Mi bajod van vélem?

A csatlós azonban fürgébb volt. Elengedte a ló lábát és megragadta a leány kezét. Szeméből nagy ráparancsolás villámlott ki, hogy kituszkolta a műhelyből:

— Márta, Nem láttál semmit! Esküdj meg, hogy nem láttál semmit!... — suttogta lihegve a felindulástól.

A leány feje a mellére billent. Nem értette, de asszonyi szívével megérezte, hogy nagy veszedelmek halálmadarai röpködnek körülöttük, az éjszakai fekete levegőben. Hirtelen hideg futott végig érintetlen, selymes testén és menekülön igyekezett a házajtóig. Csak onnan fordult vissza, hogy még egyszer benézzen a mécsvilágos műhelybe, ahol édesapja a visszatérő mámortól félig bódultan sorra verte fel a nagyságos fejedelem és a hű csatlós lovára a patkót...

*

Már a hajnal piros sugárujjai nyulkáltak fel az égbe, hogy leszedjék a csillagokat róla, mikor a kovácsmester elkészült a munkájával.

Borvirágos orrát egy kicsit meg is fogta a hideg. Márta az ablakból figyelte a két árnyék titokzatos munkáját és foga meg-megvacogott. Nem tudta mit jelent az, ami odabent történik, de nem is kereste az értelmét. Dobogó szívéből valami ellenállhatatlan vágy nyújtózott a lovak körül foglalatosskodó legény felé. Szerette volna még egyszer, talán utoljára, kebléhez ölelni annak bozontos fejét és belesírni a csókjába minden sejtelmes érzését.

A kovács tántorogva botorkált be az ajtón. Márta kitarra az ablakot és a hajnali hűvösben felnyult a Máté nyakáig. A ló nesztelenül állott meg az ablak előtt. Állati agyában valami visszaderengett az elmúlt évek homályából, amikor éjjelenként ugyanígy állott, oldalával a falhoz simulva, ez előtt az ablak előtt. Máté akkor is, most is lehajolt a lóról és magához fonta a leányt.

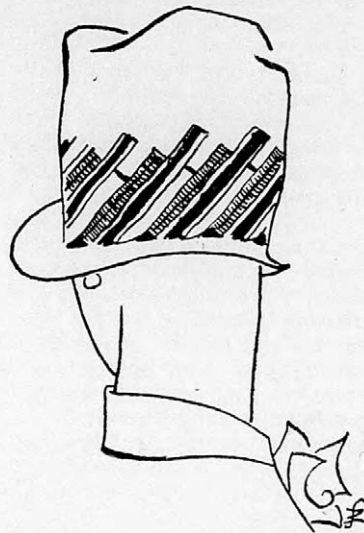
— Isten veled, Márta! Mi most elmegyünk meszszi-re! Lengyel-honba!... Ha lehet, vissza jövök még érted...

Csókra-csóka halmozódott. Márta pihegőn nyelte vissza sirását és úgy vigasztalta saját szívét:

— Ugy-e, visszajössz értem, Máté? Ugy-e, el nem feledsz? Várni fogok rád! Várni... Sokáig... a hervadásomig... a síromig...

Mátéban már megint keserűségek fakadtak fel, de egy kakasszó felriasztotta kötelességérzetét.

Sietve pecsételt még néhány csókot a leány ajkára, azután a kezét esküre emelve, suttogta le a lóról:

— Aztán, Márta!... Nem láttál semmit! Esküdj meg, hogy nem láttál semmit!... A leány ajka esküre nyílt, de Máté belevágta sarkantyúját a lóba...

Az állat nagyot ágaskodott. Máté még visszafordult a nyeregből. Szemében bűjő érzések sirtak. Érezte, hogy nem bír megválni ettől a leánytól. Azért hát viszszafelelt neki; mintha mentőkötelet dobna a szerelmük felé:

— Ha látni akarsz még ma, reggel jöjj ki titokban a csernekhegyi erdő alá...

Aztán elvágatott.

Márta sokáig nézett utána. Egészen addig, amíg a piactéren el nem nyelte a hajnali szürkületet. A szíve nagyon fájt. Fülében még ott csengett az utolsó hívó szó:

— Ha látni akarsz még ma reggel, jöjj ki titokban a csernekhegyi erdő alá...

Benézett a szobába. Thury Mátyás már ismét horkolt. Az éjjeli titokzatos munkától elfáradt. Visszafekvés előtt még kihúzta a butykos utolsó kortyát. Ágyúval sem lehet volna felköltölni.

Márta kendőt kapott gömbölyű vállára, bezárta a ház ajtaját és keresztül a Latorcán, a csernekhegyi erdők felé tartott.

A nap már a szolyvai havasok csúcsát cirógatta. Az erdő zenélt. Valahonnan egy patak csacsogott valami csábos mesét a parton futkározó zöldhátú gyíkoknak.

Thury Márta megborzadt a nagy magánytól. Egy bokor mögé bújva leste az utat, melyet az esti zápor felöntözött.

De nem sokáig várt. A kanyarulat felől lódobogást hallott. Pár pillanat múlva feltűnt Rákóczi Ferenc fejedelmi alakja.

Nyomában Kuczady Máté, hű csatlósa ügetett.

Márta nem mert a fejedelem előtt mutatkozni. Csak mikor Rákóczi előre haladt, akkor bujt elő a bokor mögül és tárt karokkal rohant a csatlós ölelő karjaiba.

Rövid, néma búcsúzás volt...

— A Jézus áldjon meg, szerelmem!

Szívükbe zúgott a szavuk s mire a fejedelem viszanézett, már Kuczady Máté ismét délcegen ült a lovon, míg Márta kendője búcsút integetve röpködött...

*

Thury Márta elmélyedőn bandukolt visszafelé az erdei úton. A csernekhegyi kolostor fatornyában imára csilingelt a harang. Márta megállott és imádkozni kezdett. Előbb Mátéért, azután a nagyságos fejedelemért.

Szeplő, himlőhely, májfolt, sömör stb. ellen legjobb szer a
Krajcovic-féle Ujvukovári

**arctisztító kenőcs és
bőrszépítő szappan**

Főraktár: Török József Rt., Budapest, VI., Király ucca 12. szám

Szinte nem is vette észre, hogy két rosszkülsejű borzas ember közeledik. Az egyik le is ugrott lováról és Márta elé állott.

— Mond, leányzó, mit bolyongasz itt, ezen a vidéken, ilyen jókor reggel egyedül?

Mártában elakadt a szó a nagy ijedtségtől. Vére mind a szívére szaladt, úgyhogy elsápadt arcában csak két riadt szemé égett.

— Haza megyek, Munkácsra... — rebegte félig ájultan.

Akkorra már a másik lovas is leugrott a lóról és megragadta Thury Márta csuklóját:

— És hol voltál az éjszaka, hogy ilyen ennyire megijedtél férfiemberek láttán?

Márta nem tudott felelni. Ajka remegett a félelemtől és esze minden gondolatával azon volt, hogy menekülhessen a két fenyegető férfi keze közül.

Az egyik azonban elnevette magát:

— Nem mondanád-e meg, te ismeretlen leányzó az igazat? Árukl el nekünk, hogy a fejedelem kíséretéhez tartozik a szíved párja, akitől talán éppen az imént búcsúztál...

Thury Mártában e szavakra felburjánzott a szörnyű sejtés.

— Ezek a nagyságos fejedelem életére törnek, — gondolta magában és már nem félt... Már kész lett volna meghalni a titkáért. Dacosan vetette fel a fejét és a két ember szemébe nézett.

— Rossz úton jár az eszetek, ha azt hiszitek rólam, hogy a szeretőm után jártam... De már nem is folytathatta tovább, mert a két ismeretlen elkapta a kezét és hátracsavarta.

Thury Márta felsikoltott a szörnyű fájdalomtól. Ropogó csontjai halálos rémületet hajszoltak fel a lelkében. Térdre rogyott az útszélen és szép feje majd a földet súrolta.

Ekkor az egyik a fülébe harsogta a fenyegető kérdést:

— Merre ment Rákóczi?

Thury Márta felnyitotta szemét. Az esti esőtől felázott út sarában ott látta a fejedelem lova patkójának nyomát... Már ismét ott volt lelki szeme előtt az átvirrasztott éjszaka... a patkó... ahogy azt Kuczady Máté, a hű csatlós, megfordítva verette fel a félig részeg kovácsal...

És már felújjongott belül a szíve... A patkók észak felé vitték a fejedelmet, míg a nyomuk dél felé mutat... és vissza csengett fülébe a Máté esküszója:

— Esküdj meg, Márta, hogy nem láttál semmit...

A leány félig őrjöngve kacagott fel. A két férfi borzadva engedte el a kezét. Márta talpraugrott. Szemében vadul lobogott az indulat, míg torkát fojtogatta a titok.

Nekifordult a két martalócnak és vijjogó, nevetéssel mutatót le a sáros földre:

— Hát nem ismeritek a nagyságos fejedelem lova címeres patkójának a nyomát?... Miért kérditek tőlem, hogy merre ügetett? Nézzétek meg a földet és elárulja nektek... Erre ment... erre... és vele ment az én leendő párom is... Nem halljátok lovaik dobogását? A munkácsi vár falai verik vissza dél felől...

A két lovas tekintete babonázva tapadt a patkónyomokra... Elszégyelték magukat az őrjöngve kacagó leányzó előtt. Megfordították lovaikat és szó nélkül vágattak el dél felé...

*

A munkácsi templom főoltárának Szent Mártont ábrázoló képe előtt azon a napon egy leány térdelt. Akik ismerték, egymástól kérdezték:

— Mi lelte Thury Mátyás uram szépséges leányát?

Feleletet azonban nem tudott rá adni senkise.

Thury Márta pedig két karját a fehér lovon ülő szent képe felé nyújtva, félig halkán ismételte:

— Esküszöm, hogy semmit sem láttam! Esküszöm, hogy semmit sem láttam!

DRÁMAI-HUMOR

Hol nyaral a művészvilág?

Most, hogy a színházak Fedák, amint hírlík,
Mindenütt bezárnak, Gondot vesz nyakába,
Lássuk, a művészek Borcsa után ő is
Nyáron mit csinálnak. Megy Amerikába.

Hol nyaral a Biller, Harsányi Zsolt most is
Hol nyaral a Lábás. Darabot ír, s mára
És Vaály kisasszony, Pakkolt s utazott is
A kis ellenlábás. Már Mikszáthfalvára.

Megkérdeztem őket, Hogy Darvas Lilinek
S ők elkezdtek vallni, Hová lesz az útja,
Felsorolom tehát, Ezt még egyelőre
Ki hol fog nyaralni: Csak az Ördög tudja.

Titkos elutazik A Feld Mátyás hogyha
Az idén Lidóra, Nyer a Fedák perbe'
Salamon Béla is Az idén nyaralni
Utazik — Radóra. Kimegy Mátyás-Feldre.

Rátkay, mint hallom Honthy Hanna átmegy
Osztenébe néz be. Idén a prózába,
Sokorórátkay — A Forray Róza
Halmai meg Bécsbe. Meg Porto-Rozába.

Biller Irén pedig, Végül, hogyha lehet
Ki Váradról meggyütt, Hitelt adni ennek,
Szintén Bécsbe rándul A pesti naivák
Halmaival együtt. Voronoffhoz mennek.

Hesz Ferenc.

Budapest

A hegedű zokogó hangja elhal — néma
a cimbalom is. — Milyen élvezetes most
a pazar fényárban úszó Margitsziget!
A béke hangulata fogja meg a lelkeket...
suttogva mesél a csillogó Duna — és
ezeket a szelíd ábrándokat színessé varázsolja
a fenségesen illatos tiszta babkává!

Meinl Gyula

Hét asszony . . .

Irta: BOZZAY MARGIT

Az utolsó mese a háziasszonyé volt, akinek dús, barna haja pár év előtt valami váratlan szerencsétlenségtől hirtelen megfehéredett. Az a szerencsétlenség fosztotta meg a mosolyától is s a derű, amely azóta néhánéha beragyogta az arcvonásait, olyan volt, csak, mint a napsugár, amely hóvirágra tűz.

— Egészen gyermek volt még, — kezdte — amikor Bertóthy Ákos feleségül kért. Nem szerettem Bertóthyt, de nem szerettem mást sem s mert az anyám kényserített s mert Bertóthy olyan nagyon szépen kért, hát a felesége lettem.

A házasságunk úgynevezett mintaházasság volt a legelső pillanattól fogva. Az uram kényeztetett, dédelgetett, de a kényeztetése és a határtalan szeretete ellenére sem voltam boldog mellette igazán soha . . . Valami homályos, messze sejtés égett bennem, valami azt sugta felém, hogy elhibáztam az életemet . . . De mindennek dacára is, Ákos nem vett észre rajtam semmit. Igyekeztem jó lenni hozzá, igyekeztem viszonzni a gyengédségeit, a lelkem nagy vágyódásai, a magányos éjszakáim könnyes reszketései azonban zárva maradtak előtte mindörökre.

Egyszer, egy késő őszi reggelen, Évi, a gyermekkisasszony, riadt, reszkető kiáltással hajolt az ágyam fölé:

— Asszonyom . . . Lackó . . .

Egyetlen pillanat alatt tisztá lett az agyam, kiugrottam az ágyból és beszaladtam a gyerekek szobájába.

A nagyobbik fiam lázasan, lecsukott szemmel feküdt a párnák között és a torkából rekedt sipolással tört elő a hang.

Felkaptam és az ablakhoz futottam vele.

— Diftéria, — susogtam lélektelenül, mikor a piszkos fehér lepedéket megpillantottam.

Évi majdnem összeroskadt.

— Asszonyom . . . mit csináljunk? — kérdezte fogvacogva. — Reinfeld szabadságon van és a helyettesére nem lehet számítani. Az mindig iszik és mindig részeg.

— Fogasson be . . . De gyorsan . . . Majd Füredről hozatunk orvost.

János pár perc alatt befogott és megígérte, hogy teremt orvost, ha a föld alól is.

Lackó ezalatt nyugtalanul, föl-fölradozva aludt. Leültem az ágya szélére. Az arca tüzelt, az ajkai cserepesek voltak és röviden, szaggyatottan szedte a lélekzetet. Azután fölriadt.

— Mami . . . a csúnya bácsi . . . — sikoltozta. — Ne engedd . . . ne engedd bejönni az ablakon . . . — És görcsösen, remegve a karjaimba kapaszkodott.

Igy ment ez jó darabig. A gyermek sirt, sikoltozott, könyörgött, én meg vigasztaltam, csitítottam és megfeszített erővel küzdöttem a kétségbeeséssel és a rémülettel. Később, mikor kicsit elcsendesedett, meséltem neki, hogy megnyugodjék. Bolondos, jókedvű meséket, amelyekhez kacagtam is néha és közben remegő idegekkel szüntelen arra figyeltem, hogy jön-e már a kocsi?

Igy telt el egy óra. A kétségbeesésem, az izgulmam folyton nőtt. Elképzeltem, hogy János nem talál orvost s hogy mégis a helyettes orvosért kell küldenem, akitől pedig még gondolatban is irtóztam. Irtóztam a legelső naptól fogva, amióta itt volt és amióta elkövette azt a szörnyűséget, hogy mámoros állapotban dupla morfiuminjekciót adott egy szülő asszonynak, amivel megölte az asszonyt is, a gyermeket is . . . Láttam a bortól felhevült arcát, a kivörösödött szemeit, az egész gondozatlan, rendetlen, lezüllött magát és elképzeltem a nagy, durva kezei között az én szenvedő, vergődő kicsikémet.

Mikor az izgulmam tetőpontra hágott és mikor az egész testem remegett már a félelemtől, kocsirobogás zaja hallatszott a ház előtt.

A teher leszakadt rólam, fellélektem. De megmozdulni nem bírtam. Ott maradtam a nyőnyegen félig ülő, félig térdelő helyzetben és úgy éreztem, hogy a kezeim, a lábaim ölből vannak és nem engedelmesskednek az akaratomnak.

Később láttam, hogy az orvos a gyermek fölé hajol, hogy felemeli, hogy az ablakhoz megy vele és hogy az én kicsikém szó nélkül, félelem nélkül símul a karjai közé.

Hogy meddig tartott ez a lelki feszültség, ez a teljes akaratlanság, azt nem tudom, azt azonban tudom, hogy az orvosnak közvetlen hozzám intézett halk szavaira tértem csak észhez.

— Engedje meg, hogy segíthessek, asszonyom. — És a karom után nyult.

Amikor felálltam, bemutatkoztam.

— Dr. Péterffy László.

Nem tudtam azt mondani, hogy örülök, hogy hozta Isten, hanem reszkető, színtelen hangon megkérdeztem:

— Mi van a gyermekemmel?

— Nyugodjék meg, asszonyom, nem lesz baja. Még idején kapta az oltást és így elejét vettük minden veszedelmnek. Pár nap múlva egészen jól lesz, de aggodalomra, ismételen, most sincsen ok.

Ez a pár halk, megnyugtató szó új életet öntött belém. Éreztem, hogy a teher lesiklik rólam s hogy a rémülettel jéghidegre dermedt testem újra melegedni kezd.

— Köszönöm, — mondtam halkán és csak most néztem az arcába is.

Ott állott szemben az ablakkal, szemben a koraőszi napsütéssel s ahogy a világosság és a napsugár körülölelte magas, karcú, puha eleganciával öltöztetett alakját, úgy láttam, hogy a napsugár is és a világosság is belőle árad. Az arca sápadt volt, sárgás, mint a régi elefántcsont és a két mély, barna szeme, mint két szomorú lámpás égett a magas, hátra hajló, domború hom-

Gummi fürdősapkák

minden színben

P 1'20-tól P 4-ig

GUMMIZSÁROK

fürdőeszközök
részére, külön-
féle mintával

3' — P-től 10' — P-ig

ZELENKAI R. L.
Budapest,
IV., Szerviz tér 6. sz.
Alapítva 1837-ben

loka alatt. A síma, fekete haja kettéosztva feküdt meg a fejét és a szája halaványan, árnyék nélkül símult az arca elefántcsont-fehérségébe.

Azon az éjjelen nem húnytam le a szemem. Nem a fiam miatt, aki túl volt a veszedelmen s aki mély, nyugodt lélekzettel szívta a levegőt, hanem a férfi miatt, aki hirtelen, villámszerűen hasította át az életem éjjelét.

Másnap kábult voltam és vártam az órát, amelyben jönnie kell.

S így ment ez nap-nap után. Az idő, amelyet nem vele töltöttem, valahogyan felszívódott a semmiségbe s a huszonhárom óra, amelynek pedig azelőtt minden pillanatát kihasználta, most csak arra volt jó, hogy elvigyen a huszonnegyedikhez, amelyet vele töltöttem el.

Amíg a fiam jobban nem lett, minden nap a fehér gyermekágyánál találkoztunk, mikor azonban elhagyta az ágyat, átmentünk az én szobámba s átbeszélgettük a délutánokat. Csodálatos, soha nem álmódott melegség fejlődött ki köztünk. Olyan melegség, amely több a szerelemnél, s amelyben a szerelem vágyódása mellett ott égett a bizalmas barátság boldog megnyugvása is... S mégis, sohasem beszéltünk szerelemről... Talán önkénytelenül is, de megéreztük, hogy az első szerelmes szó, az első csók után elborít bennünket a hullám, hogy nem lesz kötelesség, nem lesz becsület, nem lesz semmi, csak az a másik ember lesz, akihez az egész lelkünkkel, az egész szívünkkel és minden idegszálunkkal kapcsolódunk.

Egy este, együtt ültünk a szobám pamlagán és néztük a kandallóban lobogó fahasábokat. Néztük a lángok játékának rótvörös fényét, amely megtört a szőnyeg tarka arabeszkjein s amely meleg, puha világosságba borította a pamlag selyemvankosait. Hallgattunk... De úgy hallgattunk, azzal a beszédes némasággal, amely többet mondott a szónál s amelybe bent reszketett az emberi lélek legmélyebb óhajta is.

Mikor már nagyon súlyos volt a csend, felemeltem a fejem.

A szoba szemközti falán nagy, firenzi tükör függött s a tükör tisztán, élesen verte vissza a szoba egész berendezését. A hátunk mögött láttam a sötétlő könyvtárt s a sötét könyvek háttéréből kiragyogó sápadt, égő szemű férfifej... Egy darabig néztem, azután lassan felé fordult a fejem.

A kezem után nyult és a szíve fölé vonta.

— Mara... Érzy?... A hullám... — susogta. — A hullám, amely a szívünkéből árad... s amely egymás felé kényszeríti a lépteinket, ha nem akarjuk is...

Azután nem beszéltünk...

Néztük egymást... Éreztük a szívünk dobbanását, a vérünk lüktetését, éreztük a hullámot, amelyet nem lehet megállítani s amely már ott kavargott a szemünk előtt, hogy öntudatlanságba kavarja a lelkeinket.

Reszketni kezdett a kezem.

— Mara... — és a szabad karjával magához ölelt. — Szeretem...

A hullámok, mintha az utolsó gát is lehullott volna köztük, egymásba csaptak, összeomlottak és mi reszketve, öntudatlanul borultunk egymás ajkaira...

Másnap László elmondta az uramnak, hogy szeretik egymást, és kérte, ne gördítsen akadályokat az egyesülésünk elé.

Nem gördített... Némán, lehajtott fejjel hallgatta a kívánságunkat, azután odalépett hozzám, megsókolta a kezem, és csendesen mondta:

— Köszönöm az őszinteségüket... Hetek óta tudtam, hogy ez a vallomás elkövetkezik s most mégis úgy érzem, mintha a szívemre zuhant volna a világ... Elfogadok mindent... Legyenek egymáséi, legyenek boldogok... De, Mara... — és könyörögve összetette a

kezét —, ha meg bírja hozni az áldozatot, egy hónapig maradjon még velem... Nem másért, csak hogy az alatt a hónap alatt beleszokjam az elvesztése gondolatába... Azután... azután... mehet...

És kezét szorított Lászlóval és bement a szobájába.

Az alatt a hónap alatt egyszer sem találkoztunk Lászlóval. Minden nap írtunk egymásnak, minden nap hosszú levelekben küldtük egymás felé a vágyódásunkat és reszketve számítottuk az időt, amikor majd mindig egymás mellett lehetünk.

Az utolsó héten, a türelmetlenségünk utolsó napjaiban idegen írással címzett, nagy borítékot hozott kora reggel a posta.

Nem volt rajta semmi különös, és én mégis... megremegtem tőle... A levél pár száraz, hideg szót tartalmazott:

„Doktor Péterffy László vérmérgezés következtében ma éjjel kiszivedett...”

A kezem lehanyatlott s én egy szörnyű, egy halálos sikoltással elvesztettem az eszméletemet...

Azóta sok idő telt el... Sok tél és sok nyár, de a fájdalom ma is olyan friss és ma is úgy éget, mint akkor régen, azon a téli reggelen, amikor összeomlottam a csapás alatt, amely az életemet érte... Azóta nem érdekel semmi, élek az uramnak, a fiaimnak, és a lelkemben öröklámpát égetek Péterffy László arcképe előtt.

*

Mikor a fehérhajú asszony elhallgatott és utolsó szavainak halk remegését is felszívta a csend, a mélyen lehajolt asszonyfejek felemelkedtek, s az emlékektől megsápadt arcokon végigördült a könny.

Egyik sem beszélt... A szobában halk, titokzatos árnyak lebbentek tova és elmúlt csókok, elszállt ölelések remegtek a bútorok között. A levegő emlékektől égett, a köböl sápadt árnyak emelkedtek fel és halvány, vértelen kezek símultak a multba járó asszonyfejek fölé.

Ott ültek heten... Könnyesen... remegve... visszanezve a multba, elfeledve a jelent s a jelennek minden élő és örömet nyújtó gyönyörűségét.

Ebben a pillanatban húzta félre a szobalány az ajtó fölé boruló selyemfüggönyöket, s a függönyök mögött ott állottak frissen, átöltözve, kipirultan a levegőtől és tréfával az ajkaikon — a férfiak.

Az asszonyok magatartása egyetlen pillanat alatt átváltozott... Összekapták a ruhát a lelkük felett, felöltöttek az álarckokat, s bár halaványan, de mosolygó szájjal nyujtották a kezeiket a férjeik, a jóbarátaik felé...

— Úgy-e, nagyon unatkoztak? — kérdezte az üdvözlések után a háziúr, aki a hirtelen támadt mosolyt az ő megjelenésük feletti örömeinek tulajdonította.

— Nagyon... — adta meg a feleletet az első mese elmondója, a szép, bronzos hajú földbirtokosnő s a hét asszonyi szempár nézése egy pillanatra lopva, egyetértően egymásba símult...

Paplant, matracot,
ruganyos ágybetétet a legjobb kivitelben és a legolcsóbban készít

GÖBBÖS GÁBOR paplanosmester
BUDAPEST, I., KORONAÓR UCCA 8. SZ.
Krisztina tér mellett

KOMÉDIA

Kedves Barátom!

Ígértem neked, hogy a vidám csibészek, a kedves pesti csirkefogók társadalmába is bevilágítottam — stílus szerint — mellényzebben hordozható tolvajlámpás-sommal. Ki ne ismerne Gavroche-t, Victor Hugo grandiózus „Nyomorultak”-jának halhatatlan gamin-jét? A maszatos uccai kölykök, apró csintevések mesteréke, körmönfont huncutságok kitalálóját, akinek csak a körme piszkos, csak a ruhája cafrangos, de aranytiszt a szíve és a hősiesség önfeláldozó a lelke. Az a pesti csibész-típus, akit ismertetni akarok, a párizsi gamin-től sejt mindent örökölt: elmésséget, leleményt, a tekintély abszolút megvetését, de túl minden hetyke virtushódáson és öngúnyval párosult cinizmuson az emberi jószág sok szép vonását tükrözi lelke, amelyet gyakran csak nyegle daczból rejteget, mert szégyenli, ha rajtakapják valami derék cselekedeten. A vérbe pesti csibész — akár bohémoron tengődy író, művész, akár csak bohémhajlamú hivatalnok vagy állatalan, kávéházi lézengő, — a rosszat nem célnak, hanem eszköznek tekint, amellyel gyakran becsületes szándékok szolgál, nemes gondolatot valósít meg. Akármennyire különbözik az átlagtól, nevelés, szokás, erkölcs, bármily távolságot húz közé és a polgári társadalom közé, nem szabad ellenséges érzülettel kirekeszteni őt az irott és öröklött etika nevében, mert vannak köztük furesaságukban is értékes szellemek, szertelenségükben is komoly tehetségek.

Ezzel az emberfajtával, amelyhez írók, újságírók, színészek, festők, szobrászok tartoznak nagyobb arányban, főleg szerkesztőségekben, színházaknál, bohémnyagónak találkozik az ember. Kategorizálni vajmi nehézet őket. Vannak köztük kínosan gondozott, tetőtől talpig „à quatre épingle” ficsúrok, akiket inkább a feltűnési viszketeg, mintsem valami belső szükség hajt, a vidám, hangos, dévajkodó és csipkedő fiatalok közé. Vannak köztük bolyhosok, hanyag külsejűek is, borostás arcúak, újjákegyenlő gyász-szegélyt hordozók, akik szinte hívalkodva mulogatják szegénységüket, azt a bohém-nyomort, amely annyi édes humornak és annyi szívzaggató tragédiának közös-egy forrása. És van köztük úgynevezett tisztelőbeli bohémek, külfelagok, a tiszt polgári társadalom tagjai, akiket kíváncsiság, pajtászkodás hoz ide, akik a szellem terített asztaláról lehulló morzsákat gondosan összeszedve, a maguk nyárspolgári körében mint saját készletű csemegéket találják fel az egyszerű műveltségű és szabályos modorú urak s hölgyek elképesztésére.

Valamikor vese-asztalnak hívták azt a kerek márványasztalt, amelyet Bohémia könnyűvérű alattvalói ültek körül. A vese-asztaltársaság abban különbözött minden más vesző kompániától, hogy nem a távollévéket vette célba, hanem a jelenlévőket. Kiméretlenül és mindig az Achilles-sarkukon támadó széles jókedvvel. Ennél a vese-asztalnál, amelynek — ha jól emlékszem — Molnár Ferenc volt egyik alapítója, születet meg a nyugati eszméramlatokba kapcsolódó új irodalom és művészet első persziflázai: rakétázó ötletek, csipős kiszólások, a vitatkozás hevében összecsapott pengék vakító szikrái, cinikus oldalvágások, őshumortól duzzadó anekdoták, vassott tréfák és a pajkos szellem, megannyi játékos terméke. Előre is óvást emelek minden erőszakos félreértés ellen, amely azt a válogatott tehetségekből rekrutálódott szellemkört, amely Molnár Ferencet vallotta mesterének, a csibészbohém színvonalára akarná degradálni. Ebben a társaságban tagadhatatlanul volt gamin-kedély, de a talantum és a tudás, amely ágyat vetett neki, klasszikus magaslatra emelte a dévajkodást, a csintalanságot, a gúnyt és a szatírákat. Vas Gereben, Jókai Mór, Petőfi Sándor, Mikszáth Kálmán a maguk idejében ugyan-

csak centruma volt az irodalom és a művészet válogatott gárdájának s a magyar humor kincsesházához az ő csapongó szellemük szállította a téglákat, az ő elmés mondásai, bájos tréfái rajzoltak tetszetős círadákat a Mosoly és a Jókedv aranypalotájának homlokzatára.

A mi csibészeink, akikről most szó van, nem járnak szellemcsúcson, de a kedély melegét, az ötlet fényét, a gúny hideg vajat nagy mesterektől örökölték és gyakran virtuóz módon csillogtatják. Általában jó fiúk, érző szívűek, könnyen elérékenyülők, még ha százszoros jégkéreggel is borítja szívüket a magukra erőszakolt közöny. Láttam ilyen csibészeket, amint minden maradék pénzecskéjüket odaadták egy sűrű asszognak, aki éjjelkor a kávéház előtt rimánkodott alamizsnáért, karján sovány, alvó kis porontyával. Viszont nem láttam, hogy a könnyűpénzü, éjszakai mulatózók, mielőtt autójukra szálltak, néhány fillért dobtak volna neki. Ezek a csibészek tudnak nagyon szeretni és nagyon gyűlölni, tudnak egotstromlóan lelkesedni és pokolbazuhanat kétségbeesni: csupa rejtély és ellentmondás a társadalmuk, amelyhez képest a női lélek sokat hánytorgatott rejtelmei nyitott könyvként hatnak. Nagy események sokszor nyomtalanul száguldanak el fölöttük, míg egészen jelentéktelennek látszó, mindennapi dolgokban az élet nagy szenzációit látják, s ezért van, hogy szereplő nagy férfiakról elpitytyesztett szájjal, csúfondárosan beszélnek, ellenben hódolatuk tömjénjét árasztják furesa kis emberekre, az egyikre azért, mert egy hét óta nincs rendes lakása és hihetetlen leleménnyel hol itt, hol ott tölti az éjszakát, anélkül, hogy pénzébe kerüljön, a másikra azért, mert egész vagyona ráment már az uzorás apának, aki álmattalul fetreng az ágyán, amikor drágalyok fia könnyelmű ficőrk és még könnyelműbb hódolások társaságában apasztja az „öreg” gyanúsredetű millióit.

Mint minden ember-típusnak, a csibész bohémnek is megvannak a maga kullancsai. Fantasztikus alakok, az éjszakai világ bolygó különcei tapadnak hozzájuk és türik, hogy bolondos tréfák céltáblái legyenek, eltűnnek mindent, csak engedélyt kapjanak, hogy köztük lehessenek, hogy hallhassák és bámulhassák azokat az embereket, akik — szerintük — mindenhez jobban értenek, mint a polgári hierarchia tagjai, mindenkinél élesebben látunk s akiket ők — ha rajtuk volna — az odaadás tébolyával követnének azon az úton, amely az emberiség boldogabb, szebb hazájába vezet. Mert ezek a rajongók a csibészekben látják a vezetésre hivatott elemeket. Mit tudják ők, hogy más a kritika — bármilyen szellemes is az — és más az alkotás. Más: felelőtlen mókázással elintézni a teremtő író, művészt, közgazdát, tudóst, államférfiút és más: felelős helyen dolgozni az élet rengeteg követelményeivel kényyszerűen megalkudva. Szó sincs róla: a legcsibészebb tempójú bohémek közt is az ad teremtő tehetség, de hosszú megfigyelés azt bizonyítja, hogy ezek idővel kitépik magukat a vesző asztaltársaságok meddő légköréből és ösztönükre hallgatva, a képességeik szerint való életpályán munkálnak önmagukért és a társadalomért.

De azért a többi — a sok névtelen, kedves és hidd meg: ártatlan — csibész is sok-sok szépséggel ajándékoz meg bennünket. Mert szép a jókedv, szép a látszólagos gondatlanság és hálásak kell hogy legyünk mindenkinek, aki egy izes mondással, egy sikerült tréfával mosolyt hint arcunkra. Szeressük hát a csibészeket, akik sohasem tudnak olyan rosszak lenni, mint az a „morálistan” gondolkodó, szürke nyárspolgár, aki elsején könyörtelenül kidobja házából a B-listás partájt, ha nem tud bért fizetni.

Ezt kéri Töled is baráti szeretettel

Eugenius.

Láttam az Éhség arcát!

Éji látogatás az angyalföldi nyomortanyákon
(Színes riport)

A gázlámpa komoran világol a felhős ég alatt. Széles uccasoron húz el a rendőrkordon. A házak belesüllyednek az éjszakába: egy-egy térdrebukott bűnbánó. Mély és titkos érzelmű az éj. A kordon eleje megáll a Főthy uccában és benyomulunk egy házba. És megnyílik a szenvedés birodalma, melynek sóhajos, fojtó, miazmás világában napi gyötrelme után alszik a nyomor.

Hat gyerek egy szobában! Agyon, földön hevernek szanaszét, mind meztelen és elhagyott. Egy mosóteknőben összeölelkezve alszik a két legkisebb, aranyhajuk kunkorgó tinesben omlik el a szalmavánkoson. Pirinkó fiú álmodik a láda tetején, tán aranyderes falovacsiskáról álmodik, a sarokban pedig a lázálom körhintáján nyöszörög a legnagyobb gyerek. Tizenegy esztendő, de olyan vézna és kicsi, hogy hatévesnek se látszik. Karja széthull, mint a fonnyadt lilium, se inge, se takarója, csak a nehéz, forró pára lepi be verejtécszeppjével a kis halálraitelt horpadt mellkasát. Sípól a tüdeje! Már a többi gyerek is elkapta. Apjuk mogorván hallgat, anyjuk csendesen sírdogál és fohászkodik, hogy — bár venné el az Isten őket!... Árva jajdulására kinyitja opálkék szemét aranyoszói leánykája s elmosódó tekintetével a sercegő gyertyalángba néz...

Özvegyasszony lakásába lépünk. Hét gyerek! Jobbfajta bútorok. A régi jólét romjai. Az özvegy felül az ágyán és elmondja, hogy az ura jómódú kereskedő volt, de tönkrement. El kell veszniök! Ő mostanság vizet árul az uccán. Sok bánat és szerencsétlenség érte életében. Volt egy gyönyörű leánya, Jankának hívták, igen szép és jó volt, varrodába járt, úgy segített a családjukon, de megette szívé a nagyváros, elbukott szegényke és a Dunának ment... Összekulcsolja száraz kezét, ajka lehajlik elnémult fájdalomában. Az ő sorsuk már beteljesedett!

Két ajtóval odább egy más lakásba világít a rendőrlámpa. Itt is heten alszanak a nyomortanyán. A szoba három méter hosszú, a szélessége meg kettő és fél lehet. Gyári munkáscsalád. Az apa két gyermekével fekszik a vackán, az anya másik kettővel egy földredobott szalmaszákon hentereg. Ott meg Feri gyerek alszik az asztalon. Ő a legnagyobb, ő volna a család reménye, de gyöngö-

és beteges. Szája szétnyúlik álmában, mint a mesebeli kakasé, amikor szerencsekrajcárt kér... A falon Mária-kép. A család vigasztalója. Ő hozzá imádkoznak. Amott egy kicsi tükör. Szomorú tükröske. Fonsor is alig van a hátán. Olyan, mintha jégvirág vonta volna be... De új lakásban gyűl föl a szegények ösvilágossága: az árva gyertyaszál. Egy szegény cipészcsalád hajlékában vagyunk. Kilenc lélek! A kenyérkereső apa régóta kórházban fekszik s nagy nyomorukban még reménységük sincs. Ott maradnak elhagyottan s egy kocsis ajtaján zörgetünk. Nehezen nyitnak ajtót. Szegény kocsis, tán álmában is a lovakat itatja... Nyolc gyerek! De nem panaszkodik a jóra való ember, úgy sem segít senki rajta. Türi, nyögi a nyomorát. Elmegyünk tisztelettel s János kocsis borjúszájú gatyájában haptákat áll feszesen. Katona volt...

No. 32. Remegő kéz nyit ajtót. Szürke macska ül a konyhaszéken, bent kutya ugat és gyermek nyivákol. Micsoda nyomor! *Tizenegyen fekszenek a tenyérnyi szobában, szemkápráztató összevisszaságban, ágyon, földön, nyikorgó dívánon, összerakott székeken.* Az óra lassan ketyeg a falon, mutatja a milliószor elátkozott időt, mely a nyomorban olyan lassan és szivettépően múlik el... Az anya (pöttömnyi asszony, olyan, mint valami sárga nipp) fásultan réved maga elé. Szent és mártír. Kilenc gyermeket hozott a világra. Franciaországban becületrendet kapna és itt a nyomor nagykeresztjét viseli.

Új kapun zörgetünk. És megnyitják a pokol, melynek előtornácában a nyomor apró vértanui tán aranyhajú babárol álmodoznak az elátkozott éjszakán. A földön itt is szalmaszék. Meztelen gyermekek. Lesóványodott testüket eszi az éhség. Huzat sincs a párnájukon. Anyja mellett újszülött csecsemő piheg a borzalmas levegőben. Kicsi, fekete rigó. Eszik a férgek... Átok van ennek a háznak még a fundamentumán is!

Éjfél után egy óra. „Tripolisz”-ban vagyunk. Így nevezi Angyalföld szélső, legelhagyatottabb részét a néphumor. Itt van az a hatalmas házcsoport, melynek a székesfőváros a tulajdona: a babér uccai pokoltanya. Az Éhség itt lakik! A szobák valamivel tágasabbak, de a nyomorúság még nagyobb. A család riadozó reménykedéssel bámul ránk. Öt gyerek. A hatodik is útban van már az élet felé. Szegényke! Mi lesz vele? A másik szobában erdélyi menekültek fekszenek. Hazájuk sincs, kenyerük sincs. Elborította őket az inség, mint valamely iszapos árvíz. A telet is cipő nélkül szenvedték keresztül... Vala-

Idegeesség

ellen fogyasszon naponta néhány táblácska, vagy néhány szem „dragée” alakú

Arnea vitamintápszert

amitől idegrendszere bámulatatosan megnyugszik, ingerlékenysége eltűnik, munkakedve hatalmasan felforr és jókedélye teljesen visszatér.

Egy eredeti doboz ára 1.50 pengő.

— Az anyák gondja.

Számtalan eset van, hogy anyák, akik maguk hibáján kívül képtelenek arra, hogy gyermeküket maguk táplálják, valóságos lelkiismereti furdalást éreznek és az elkeseredésig bánkódnak. A mai gazdasági viszonyok között a szoptatósdajka tartása a legtöbb családnál lehetetlen, egyben pedig a csecsemők mesterséges táplálása még nem fejlődött olyan fokra, hogy az anyák teljes nyugalommal élhetnének ezekkel a módszerekkel. Az Arnea vitamin-tápszert minden előkészítés nélkül lehet elfogyasztani. Minden gyógyszerárban, drogériában és csemegeüzletben kapható.

micskét segítünk rajtuk. Én, Istenem, Dárius kincse is kevés volna, hogy kiválthassuk a nyomor karmaiból a sok-sok szenvedőt!

Járjuk az ajtókat az uccaszerű széles udvaron. Jegyeztünk a borongó holdvilágnál. A 205-ös számú lakásban egy cigányzenész lakik tizenegy gyermekével! Párizsban élt huszonhat évig. A háború kitörésekor a franciák elvették a hegedűjét is, a családját hazaküldték, őt magát internálták, ahonnan csak sok szenvedés után tudott hazajutni. Tüdővész és vérbajos család. A gyermekeken már segíteni sem lehet. A család mindenik tagja magyarul, angolul, franciául, németül és olaszul beszél. Sőhajtozva emlegeti Ince cigány, amikor ő még kilencvenkét kilós ember volt... Ma ötvenkettő. Csak jönné már a halál, hogy véget vetne nyomorúságuknak! Ez a nyomor, ami itt

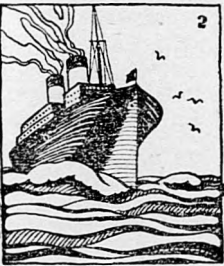
van, irtóztató! Ez a nyomor a trianoni katasztrófa fokmérője, de bűne és becstelensége azoknak is, akik hitbizományok, bankok, gyárak, földek és vagyonok urai, ám nincs szívük, hogy az éhező gyermekvilágon könyörüljenek!

A vérbaj és a tüdővész tanyájáról egy nyolcgyermekes szabó odujába menekülünk, innen meg egy másik család szörnyű hajlékába, de bármerre megyünk, az élet mindenütt megrendítő tragédiákat tár elénk. Ordító nyomor! Itt egy szobában két család lakik. A konyhában majorság csipog. Micsoda szag! Ember és állat együtt. Egy pirinyó gyerek anyja mellett hasmánt fekszik a földön. Kicsi, kedves, mászó béka. Mellette még egy kis ágrólszakadt! Fölebred, ránk báméskodik s csókolni kezdi testvérekjét. Apjuk börtönben sínylődik... Érettük lopott.

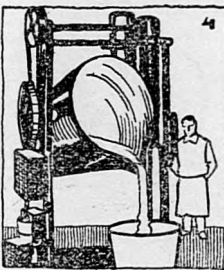
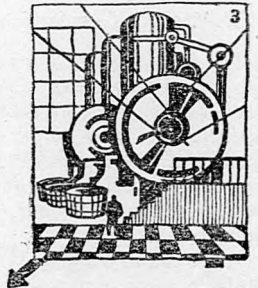

A tropikus vidékek

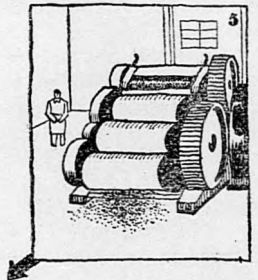
BUJA FÖLDJÉN, IZZÓ NAP ALATT,
SZÖKKENNEK MAGASBA A KARCSÚ
KÓKUSZPÁLMÁK

HATALMAS GŐZÖSÖK SZÁLLITJÁK EGÉSZ
HAJÓRAKOMÁNYOKBAN A KÓKUSZMAGOT
AZ EURÓPAI OLAJGYÁRAKBA.

ÓRIÁSI HYDRAULIKUS PRÉSEK SAJTOLJÁK
KIA KÓKUSZMAGVAKBÓL A KÓKUSZOLAJT.

A HÓFEHÉR, ILLATOS KÓKUSZOLAJBÓL
KÜLÖNLEGES VEGYSZEREK HOZZÁADÁ-
SÁVAL KÉSZÜL A POLO SZAPPANPEHELY
ANYAGA.

TÜKÖRSIMA, FINOMAN CSISZOLT, HAJ-
SZÁLRA BEÁLLÍTOTT EDZETT ACÉLHEN-
GEREK LEHELETFINOM HÁRTYÁVÁ HEN-
GERELIK S FELDARABOLJÁK EZT A NEMES
ANYAGOT.

A TERMÉSZET EREJE AZ EMBERI TUDÁS-
SAL ÍGY EGYESÜL, HOGY EGY KIS DOBOZ
VALÓBAN TÖKÉLETES SELYEM MOSÓSZERT
TERMELJEN.

El a nyomor birodalmából! Az ember szíve megszakad. Az Éhség házának a kapuja bezárul mögöttünk. Szél sír az útmenti fákon. Sötét tenyerek mozognak a házak falán, az uccai lámpák imbolygó reflexében: az angyalföldi akácok bólogató lombjai. De hajnalodik már! A hold magasán úszik a világosodó égen s Jézus vére előmlik a felhők arany-fekete peremén. Jézus! Ki a pusztában ötezer embernek csillapítottad le az éhségét, ó küldd el a nyomor kicsi, elátkozott mártírjainak, küldd el azt az öt áldott árpacipót és a két halat...

Híres emberek portréi

Balzac

A diadalmas akarat és alkotó erő gigászi szobra, amint szembeszáll a naggyal és lehetetlennel, hogy győzelmet arasson fölötte. Az irodalom óriása, akinek kezében szinte pozdorjává török az író toll, mert mintázófának és szobrász-kalapácsnak tekinti, hogy megalkossa korának lesújtó szoborcsoportozatát, nem kevesebb, mint háromezer hösszel, háromezer száználmas alakkal. A Nietzsche értelemben vett „átlagfölötti ember”, aki jóval Nietzsche előtt, a saját életével állt modellt egy elkövetkező filozófiai elképzelés számára.

Tizenkét, tizenöt, néha tizennyolc órát dolgozott naponta. Barátságjáról, örökös feketekávé-ivásáról legendák maradtak fenn. A korrektúra-íveket újra, meg újra átdolgozta, bővítette, volt rá eset, hogy egymásután huszonhétyszer is. Hónapokon keresztül nem tett más utat, mint a nyomdába, meg vissza. De voltak idők, amikor társaságba járt és a „dandy” szerepét játszotta. Közben megírta a *Comédie Humaine* hatalmas ciklusát, nem kevesebb, mint negyven kötetben, amellyel örök emléket állított a XIX. század első fele francia társadalmának.

*

Balzac 1799-ben, május 20-án született, paraszti eredetű hivatalnok-családból. Az ősi Balssa nevet már apja levetette, ő maga pedig önkényesen hozzáadta a nemesi származást jelentő „d” szócskát. Közjegyzői, meg ügyvédi írnok lett, egyetlen jogi vizsgán is átbukfencezett, aztán elhatározta, hogy író lesz. Családja próbaidőre bocsátotta.

— Honoré, én nem szeretem a pennaforogatókat! — mondta neki az apja. — Mind naplopó, szélhámos és csirkefogó. Jobb szerettem volna, ha tisztességes ember lesz belőled.

A fiatal Balzac vidáman meglengette kalapját és búcsút vett a szülői háztól. Párizsba ment és elkezdett írni. Rémgregényeket, hitvány fércmunkákat, nagyon kis pénzért, de híhetetlen tömegben. Ezek a regények fantasztikus álnevek alatt jelentek meg, mert Balzac maga is szegyelte őket. Közben üzleti vállalkozásokba kezdett, de mindenbe belebukott.

Tíz évig tartott életének ez a szomorú „irodalmi” korszaka.

*

Tulajdonképeni írói pályáját 100.000 frank adóssággal kezdte és ez az adósság állandó kísérője volt életének. Súlyos harcaiban Laure nővérén kívül egy idősebb asszony: Mme de Berny állt mellette, egy kilenc gyermekes családanya, aki segítette, szerette és akinek Balzac gyönyörű emléket állított a „*Lys dans la vallée*” című regényében.

1829-ben egy regényével nagy sikert arat, de ez sem segít gondokból fuldokló életén.

Hosszú éveken keresztül levelezik élete egyetlen szerelmével: Hanska grófnéval. 1847-ben kintazik utána Ukrajnába. Hazahozza párizsi lakásába és feleségül veszi. A remélt függetlenség helyett még súlyosabb anyagi gondok előtt áll. Aztán eddigi vasszervezete is felmondja a szolgálatot és 1850 augusztus 19-én meghal.

*

Balzac regényeinek főjellemben, hogy a szerelmet letaszítja az eddig elfoglalt kiváltságos trónusáról. Szerinte a modern társadalom első és úgyszólván egyetlen célja a pénz, a társadalmi és gazdasági érvényesülés, — és csak azután következik a szerelem, ha ugyan következik. Ezért állította regényei középpontjába a pénzért, az érvényesülésért folytatott eredményes vagy eredménytelen harcot, fősvények, zugügyvédek, kalmárok, mindenféle mániákusok kisebb-nagyobb, de rendszerint piszkos és aljas ügyeit. Úgyszólván minden alkotása a pénz regénye, annyira át van szöve mindegyik a pénz hajszolásával.

Nem volt népszerű regényíró. De ma megértjük és igazat adunk neki. Mintha a legutóbbi húsz esztendő Balzac világszemléletét igazolta volna...

Vén fűzfa alatt

Vén fűzfa alatt sebesült baka,
Bágyadt két szeme halál ablaka.

Körötte zúg még, tart az ütközet,
Gyilkos rohamot új roham követ.

Géppuska kattog, bűg, bög a gránát,
De ő nem hallja a szörnyű lárját.

Gyűrött levelet szorongat marka,
Nagy, véres pecsét tarkázik rajta.

Ákombák betűk, gyermeki írás,
Üzenet, kérdés, csók, hazahívás.

Betűzi lassan, szavanként újra,
Százszor elkezd, de meg nem únja.

Olvasná soká, de jaj az este
Korán leszállott a roncsolt testre.

Meredt kezéből kihullt az írás...
... S vén fűzfa alatt két baka sirt ás.

Bagdy István.

A társaságból

Halló!... Csókolom kezét, nagyságos asszonyom... Mit méltóztatik szólni ahöz, hogy miféle válási epidémia dühöng az úri családok körében? Én ebben a rovatban nem kereshetem ennek az új járvásnak az okát. Csak egyszerűen megállapítom, hogy amerre megfordulok, mindenfelé elvált vagy válófélben lévő szépasszonyokkal találkozom. A fürdőhelyek, pedig becsavarogtam közülök jó-

egynéhányat, tele vannak ilyen asszonyokkal. A szépasszonyok persze azt hangoztatják, hogy ők — nem tehetnek róla. Mindennek az uruk az oka. De hát — kénytelenek belenyugodni és megadni magukat a soruknak. Olyan asszony is akad természetesen, aki nem egyezik bele oly könnyen, és sarkára áll. Az egyik ilyen szépasszony, akinek nagyon gazdag ember a férje, de politikai karrierje miatt akar válni: egyszerűen önállósította magát. Sorra járja a divatos fürdőhelyeket és vidáman költi, szinte két kézzel szórja az ura pénzét. A férj magánélettel foglalkozik, de hasztalan. Önagysága korrektül viselkedik, csak éppen pocskololja a pénzt. Amikor férje emiatt kérdőre vonta, azt válaszolta:

— Ha neked szabad, nekem is szabad... Én is népszerűsíteni akarom magam, mert elhatároztam, hogy ha mégis elválnék: a politikai pályára lépek.

De már erre férjürem is meggondolta a dolgot, és gyorsan visszahívta korábbi elhatározását. Azóta pedig a legbékésebb harmóniában élnek a házastársak.

Ez a kis történet is ebbe a kérdésbe vág bele, nagyságos asszonyom. Egy szépasszony azt mondja a barátjának:

— Tudod, drágám, az embernek nagyon elővigyázatosnak kell lennie. Én például, ha az urammal veszekszem, előbb mindig kiküldöm a gyerekeket.

— Ez mindenesetre nagyon helyes. De azt hiszem, még se jó, ha a gyerekek egész nap az uccán kóborolnak.

És most hadd kezdjem el jelentésemet. Bónyi Adorján, lapunk főmunkatársa, családjával együtt Goisern-ben nyaral. Kedves előfizetőink nyaralásáról a következő híreim vannak: Barcsay Piroska Diósjenőn, Zilahy Károlyné Nagymarosán, Cséplő Józsefné Badacsonyan, Rákosi Ilona Domonyvölgyben, Rajágh Gyuláné Balatonlellén, Hegedüs Gyuláné Pusztamagyarádon, Kemény Jenőné Balatonbogláron, Klunge Miklósné Badacsonytomajban, Bittner Gizella Lukac-Viroviticán, Sipos Józsefné Abaujszántón, dr. Dorgó Gáborné Gödöllőn, dr. Székely Jenőné Budapest-Margitszigeten, Pottyondy Gusztávné Ábrahámhegyen, Nagy Dénesné Csongrádon, Rosos Jenőné Bonyhádon, Hackauf Hugóné Klotild-telepen, Török Jenőné Kővágóórs-Révfülöpn, Ivánfy Andorné Győrszentmártonban, Grohmann Jenőné Sümegen, Hász Istvánné Balaton-Gyenesdiáson, Makra Sylvesterné Hévízfürdőn, Leskovich Andrásné Balatonszemesen, Rajágh Lászlóné Balatonszemesen, Jánossy Albertné Szigetszentmiklóson, Mattuscek Richárdné Keszthelyen, Babej Jánosné Balatonkeresztúron, Lélek Józsefné Martonvásáron, Márton Imréné Balatonszántódon, özv. Fundák Károlyné Kistarcsán, Korber Ernőné Pécsváradon, özv. Jakabfalvy Aladárné Balatonkenesén, dr. Szabóné Faragó Emma Balatonföldváron, dr. Szathmáry Józsefné Szolnokon, Rösler Elsa Szombathelyen, dr. Melha Armandné pedig Londonban élvezik a nyaralás boldog örömeit.

Házassági híreim a következők: Kacsó Dénes, lapunk munkatársa, j. hó 4-én feleségül vette nagybölynyi Bakó Erzsébetet. Szándrey Margit, kedves előfizetőnk és Tóth Dezső Tizsaszon házasságot kötöttek. Özv. Fekete Vincéné bájos leánykája: Klárka, lapunk előfizetője, férjhez ment Somogyi Ferenc-hez Budapesten. Murányi Mária és Eigenbauer Ernő, lapunk előfizetői házasságot kötöttek Budapesten. Két szenzációs házassági évfordulóról is beszámolhatok: gróf Kinsky Zdenko és Festetics Georgine grófnő most ülték meg az ezüst-, Windischgrätz Alfréd herceg és Auersperg Gabriella hercegnő pedig boldog aranylakodalmukat. Schatz Róbert gyermekorvos leányát: Babyt, Fábry Pál gépészmérnök jegyezte el. Bind Iluskát, Bind Henrik főjegyző leányát, Csikóstöttősről, eljegyezte dr. Szabó József orvos, Siklósról.

A részvét reszkető hangján közlöm nagyságos asszonyommal, hogy Stockinger Vincéné, ez a nemeslelkű úriasszony, lapunknak megindulásától fogva előfizetője, Hőgyészen elköltözött az élők sorából. Emléke szívünkben örökké élni fog.

A személyi hírek közül nagyságos asszonyomat feltétlenül érdekelni fogja a következő: Lukács György v. b. t. t. a Nemzetközi Diplomáciai Akadémia tagja lett. Óváry Ferencné, szül. Hilbert Jozefának pedig a pápa a „pro ecclesia et pontifice“ érdemkeresztet adományozta.

Befejezésül hadd mondok el egy kedves történetet a művészvilágból. Egy pesti kislány, aki szenvedélyes autogramgyűjtő, odaadta az emlékkönyvét egy nagyon hosszúnevű, angol tenoristának. Mikor visszakarta, megkérdezte tőle a barátja:

— Mit írt bele, a drága?

— Valami kimondhatatlant.

— Igazán? ... Micsodát?

— Csalódom, édesem... Csak a — nevét...

Remélem, nagyságos asszonyom, kellemesen tölti a nyaralást... Engedje meg, hogy továbbra is minden szépet és jót kívánjak és hódolattal csókoljam a kezét...

Háztartás

Barnaleves. Megmosott és megtisztított, felszeletelt vegyes zöldséget, hagymát zsirban megpirítunk, azután tiszta vízzel feleresztjük, megsózzuk s a zöldséget puhára főzzük. Ekkor leszűrjük s a tiszta lébe főzhetünk tetszés szerint tésztát stb.

Előétel. Zöldbab paprikásan. A babot darabokra vágva, megtisztítva, sósvízben puhára főzzük. Zsirban hagymát, paprikát pirítunk, a babot beletesszük, meghintjük kevés liszttel és feleresztjük saját levével, azonban sokat ne öntsünk reá. Egy-két hártýjától megtisztított egész paradicsomot, karikára vágott zöldpaprikát és legvégül tálalás előtt tejfelt teszünk reá.

Süllő vajjal. Egy nagyobb vagy két kisebb süllőt, ha leppikelyeztünk, fölbontunk, megtisztítva megmosuk, besózzuk és 1—1½ órán át állni hagyjuk. Finomra tört szitált zsemlyemorzsával behintjük, sütőpléhre helyezük, 16 deka forró olvasztott vajjal leöntjük s gyakori öntözgetés közben világossárgára sütjük, közben óvatosan megforgatjuk. Apró burgonyákkal, melyeket zsirban zöldpetrezselyemmel és tejfellel sütöttünk, körítjük.

Fenyőmadár. Az apró fenyőmadarakat szárazon megkopasztjuk, megmossuk, kiáztatjuk, azután szárazra töröljük. Megsózzuk, vékony fehér szalonnaszletekbe belecsavargatjuk és átkötözzük. Zuzáját, máját, tüdejét és szivét kiszedjük, jól megmossuk, finomra megvagdaltjuk, teszünk bele szintén finomra vagdalt fenyőmagot (egy-egy madárra 4 szemet), mindezt megsózzuk és visszatesszük a madarak belsejébe. A fenyőmadarakat lábosba tesszük, négy madárra 25 deka zsírt teszünk, öntünk reá egy kis vizet és 2 óráig forró sütőben sütjük folytonos öntözgetés mellett. Mikor megpuhult és megpirult, kiszedjük, a spárgát vigyázva leszedjük és a madarakat egészben tálaljuk. Rizs körítést adunk hozzá.

Nyári barackfagyalt. 47 deka cukrot 2 deci vízben feloldunk, azután jó érett barackot áttörünk és ebből egy deci mennyiséget a cukorhoz hozzáöntünk, végre még két citrom nedvét és 4—5 finomra tört keserű mandulát hozzáteszünk. Az egészet szitán áttörjük és a fagyaltgépbe töltjük.

Csokoládé-parfé. Négy tábla csokoládét 2 deci tejben főzzük meg, hogy jó sűrű legyen, ha megfőtt, tegyünk bele egy darabka reszelt vaniliát és 14 deka cukorport. Ezzel együtt kavargatjuk jól össze és hagyjuk hűlni. Ha kihűlt, vegyítsük el félliter habnak való tejszínből vert habbal s ha ezzel is összekevertük, tegyük szép cikk formában jégre, vagy pincébe gyakran változtatott hideg vízbe. Néhány óra alatt megszik s akkor aztán megfelelő üvegtátra kiborítjuk. Piskótával, vagy mandula csókocskákkal rakjuk körül.

Tiroli rétes. Leveles vajtészta készítés. Kell hozzá ¼ kg vaj, ¼ kg liszt, 2 tojássárgája, 3 kanál cukor, 3 kanál rum, csipet só, 3 kanál tejföl. A vajból is, a lisztből is elveszünk egy keveset. A nagyobb rész vaját a kisebb rész liszttel egy késsel jól eldolgozzuk, cipóvá alakítjuk és hideg helyre tesszük. Most gyöngereket készítenek a többi lisztből, vajból, a 2 tojássárgájával, 3 kanál rummal, cukorral, sóval, tejföllel és vízzel. Ha már annyira kidolgoztuk, hogy a kézzel is a deszkáról is elválik, kissé kinyújtjuk, a köze-

pére tesszük a liszttel eldolgozott vaját, összefogjuk a tésztát és kinyújtjuk. Azután összehajtogatjuk és pedig úgy, hogy először a tészta felső részét hajtjuk be és reáborítjuk az alsót, azután balról-jobbra hajtjuk össze és végül jobbról balra. Most hideg helyre tesszük és negyedóráig pihentetjük. Negyedóra múlva kinyújtjuk, összehajtogatjuk és ismét pihenni hagyjuk negyedóráig. Ezt még egyszer ismétjük. Ha már harmadszor nyújtjuk ki, kétfelé vágjuk és egyik felét sodrófára tekerve, szépen reátrakjuk a tepsire. A töltelékkel már előbb el kell készíteni, míg a tészta pihen. Es pedig 6 tojássárgáját 6 tetézett kanál cukorral keverjük habosra, azután 25 deka őrölt diót, esetleg mandulát és végül a 6 tojás kemény habját keverjük hozzá. Reákenjük a tésztára, reáborítjuk a tészta másik felét, megkenjük tojássárgájával és megsütjük. Ha megsült, felszeleteljük és még melegen cukrot szitálunk reá.

Vajna Ödönné, Gödöllő.

Mozaiktészta. Ahány tojásból akarjuk készíteni, annyi tojással egyenlő cukrot, vaját, lisztet mérünk ki. Először a vaját keverjük ki habosra, hozzáadjuk a cukrot, majd a tojások sárgáit, végül a lisztet a tojások kemény habjával egyszerre keverjük könnyedén bele. 2—3 evőkanál rumot és annyi tábla kockára vágott csokoládét teszünk még hozzá, amennyi tojásból készítettük. Jó ujjnyi vastagon kenjük a tepsire és világosra sütjük. Még melegen hosszúkás darabokra vágjuk.

Radnóthy Istvánné, Szeged.

Kézimunka

Rovatvezető, tervező és szállító: *Gottlieb Gyula* iparművész, Budapest, IV., Petőfi Sándor ucca 17, II. 12.

Nappali abrosz, különleges rece (filet) vagy horgolt széllal 1 cm nagyságú lyukakból, angol madeira és magas himzésű középrésszel.

A középrész finom vászonból készül 91/41 cm nagyságban. A filet kivételével, az egyes kockák fehér vagy más színű cérnával töltendők ki, a közöttük szaladó levelek színétől eltérően.

Az abrosz teljesen készen 1.37—1.97 m nagyságban, filet kerettel 198.— P
A nagyított filet rajza 3.— P
A középrész finom vászonra előny. 91/41 cm 6.50 P
A középrész szűrt sablonja 2.40 P

Mit főzök?

Augusztus 1. Hétfő: Zöldbaleves, hagymás rostélyos, kelfőzelék, kukorica, gyümölcs. *Vacsora:* Borjúláb kirántva, kovászos uborka, gyümölcs.

Augusztus 2. Kedd: Petrezselymes leves tejfellel, töltöttkalaráb, habfelfújt. *Vacsora:* Csirkepaprikás, gyümölcs.

Augusztus 3. Szerda: Paradicsomleves, töltött borjúmell, parajfőzelék, alma pongyolában. *Vacsora:* Tükörtójas, vajaskenyér, szalámi, zöldséppaprika, gyümölcs.

Augusztus 4. Csütörtök: Gombaleves, sertéskaraj egybesütve, párolt káposzta, tejfölös lepény. *Vacsora:* Vese-velő, uborkasaláta, gyümölcs.

Augusztus 5. Péntek: Savanyú tojásleves, szilvás-gombóc, főtt kukorica. *Vacsora:* Sült hal, karikára vágott sültburgonya, párolt zöldséppaprika, kovászos uborka, gyümölcs.

Augusztus 6. Szombat: Póréleves, majoránna mélt, kukorica, gyümölcs. *Vacsora:* sonkás omlett uborkasaláta, sajt, gyümölcs.

Augusztus 7. Vasárnap: Csirkeaprólék-leves zöld borsóval, rántott csirke, paprikasaláta, reszelt burgonya, csokoládékrém püspökkenyérrel, gyümölcs. *Vacsora:* Sült fogoly, fejessaláta, sajt, gyümölcs.

Augusztus 8. Hétfő: Sárgarépa-leves, felsálszelet, zöldbabfőzelék, szilvás-gombóc. *Vacsora:* Borjúpörkölt tarhonyával, uborka.

Augusztus 9. Kedd: Pirított kenyérleves, sodrott hús, salátafőzelék keltkifli, gyümölcs. *Vacsora:* Lecsó virslivel, uborkasaláta, gyümölcs.

Augusztus 10. Szerda: Almaleves, sertéskaraj kirántva, tökfőzelék, főtt kukorica, gyümölcs. *Vacsora:* Hidegsült, kovászos uborka, gyümölcs.

Egyszerű étlap

Augusztus 1. Hétfő: Zöldbaleves, túrósgombóc, gyümölcs. *Vacsora:* Vegyes felvágott, gyümölcs.

Augusztus 2. Kedd: Burgonyaleves, székelygulyás, főtt kukorica. *Vacsora:* Füstölt marhanyelv, gyümölcs.

Augusztus 3. Szerda: Sóska-leves pirított zsemlyével, töltött paprika, gyümölcs. *Vacsora:* Kávét, vajaskenyér, gyümölcs.

Augusztus 4. Csütörtök: Húsleves daragaluskával, főtt hús rizskörítéssel, paradicsommártással, szilvás-gombóc. *Vacsora:* Gombás-tojásomlett kovászos uborkával, gyümölcs.

Augusztus 5. Péntek: Tejleves, ponty rántva, gyümölcs. *Vacsora:* Rakottburgonya, gyümölcs.

Augusztus 6. Szombat: Árpagyöngyleves tojással, marhasült tökfőzeléssel, főtt kukorica. *Vacsora:* Lecsó, uborkasaláta, gyümölcs.

Augusztus 7. Vasárnap: Húsleves, főtt hús kapormártással, grízkörítéssel, kirántott sertéskaraj, almás-béles. *Vacsora:* Hidegsült kovászos uborkával, gyümölcs.

Augusztus 8. Hétfő: Almaleves, borjúpörkölt, főtt kukorica. *Vacsora:* Aludttej, sertéscsülök főve, gyümölcs.

Augusztus 9. Kedd: Pirított kenyérleves, salátafőzelék, vagdalt hús, gyümölcs. *Vacsora:* virstli tormával, gyümölcs.

Augusztus 10. Szerda: Almaleves, sertéskaraj, tökfőzelék, főtt kukorica. *Vacsora:* Burgonya vajjal, gyümölcs.

Befőzés

Fehérdió cukorban. A gyöngye diót megtisztítjuk, a belső vékony héjától is, megkénezzük jól, kiáztatjuk, üvegbe téve, sűrű szirupot öntünk reá, lekötjük, kigőzöljük.

Szeder. Szép fekete szedret vegyünk és ha csak

lehet, kerüljük el a megmosását és csak úgy szárazon válogassuk ki az ép, kemény szemet. Rakjuk üvegbe, gyöngy megrázogatva s azután szirupot öntünk reá, lekötjük és gőzöljük.

Zöldborsó cukorral főzve. Néhány liter szép tiszta és gyöngye zöldborsót rakjunk félliteres üvegekbe. Főzzük fel annyi vizet, amennyi az üvegeket nem tölti meg egészen. Öt üveg borsóhoz ¼ kiló cukrot veszünk. A felforralt vizet azon forrón öntsük a borsóra, kössük be hőlappal és gőzöljük ki. Ha a víz felforr, a tűztől vegyük el és az üvegeket csak akkor vegyük ki a gőzből, ha teljesen kihűlt.

Receptek

Töltött porhanyós lepény. 35 deka lisztet dörszöljünk össze táblán 18 deka vajjal, adunk hozzá egy csipet sót, 3 kávéskanál cukorport, 2 tojássárgáját és kevés bort, éppen, hogy összeálljon. Nyujtsuk el félkisujjni vastagra és tegyük tepsibe. Tegyük addig félre, míg a következő töltelék elkészítjük. ¼ kg friss jó túrót szitán törjünk át, adjunk hozzá 2 tojássárgáját, csipet sót és annyi cukrot, hogy jó édes legyen és végül a két tojás felvert kemény habját. Ha jól összevegyítettük, kenjük a tészta egyenlően. Ekkor kavargunk piskótátészta 3 tojás sárgájából 3 evőkanál cukorral, 2 evőkanál liszttel és a három tojás habjával, ezt egy lappal kenjük a túró tetejére és így süssük meg rendes tűznél. Omlós, könnyű és igen finom tészta.

„Egy jó gazdasszony.”

Almás pité. ½ kg lisztet 20 deka zsírral összemorzsolunk, egy csipet sót, 3 evőkanál cukorport és annyi tejfellel kidolgozzuk, hogy olyan legyen, mint a jó rétes tészta. Két részre osztjuk, felét kinyújtjuk, tepsibe tesszük, fél kis ujjnyi vastag legyen csak, aztán párolt almával megtöltjük, a tészta kinyújtott másik felével beborítjuk, tetejét tojással megkenjük, pirosra megsütjük és tetszés szerint felvágva cukorporral jól behintve, tálaljuk. Ugyanezt lehet túró-töltelékkel is tölteni. A túrót szitán áttörjük és kb. félliternyihez veszünk 2 tojássárgáját, pici sót és cukorport ízlés szerint és ha száraz a túró, 1—2 evőkanál tejfelt. Dr. Mezey Andorné, Budapest.

Lepény vajastésztából. Vajastésztát készítünk következőképpen: 28 deka finom lisztet, 3½ deka friss vajat, 7 tojássárgájával, egy pohárka rummal, kevés sóval és hideg vízzel deszkán összegyúrunk, de se nagyon keményre, se nagyon lágyra. Most a tésztát mindaddig átdolgozzuk, míg a kézzel le nem válik, azután kis kenyérré alakítjuk és egy negyed óráig pihenni hagyjuk. Ezalatt 25 deka friss kemény vajat hidegvízzel jól megmosunk és kendővel leszárítjuk, azután 7 deka lisztet teszünk hozzá és egy kockát formálunk belőle. Most a tészta darabot négyszögletesre kinyújtjuk, a vajat ennek közepére helyezzük és az egészet úgy tesszük össze, hogy a tészta két hosszú vége közül az egyik fent, a másik lent feküdjék. Most nyújtóféval lassan kinyújtjuk és kevés liszttel behintjük. Ezután a tésztát háromszorosan összetesszük és megint hosszukásra és négyszögletesre kinyújtjuk. Végre a tésztát négyrét összehajtogatjuk és nedves kendőbe burkolva, hűvös helyre tesszük. Egy óra múlva a tésztát ismét úgy mint előbb, kétszer egymásután kinyújtjuk és összetesszük és megint félóráig pihentetjük. Ekkor a tésztát kinyújtjuk 4 ujj szélességre, 6 ujj hosszúságra és keshátnyi vastagságra, azután összekeverünk 14 deka finomra tört fehér mandulát 10 deka cukorral, fahéjjal, citromszaggal és kevés mazsolaszölővel és ezzel a kinyújtott tésztát megtöltjük. Most a tészta oldalszéleit tojással bekenjük, ezeket egymásra helyezzük, az egészet felül tojással bekenve, vagdalt fehér mandulát és cukrot hintünk reá. Végre forró sütőben világosbarnára megsütjük. Halász Elemérné, Pécs.

Tanácsot kérnek

88. Kedves Szerkesztő úr! Különös lelkiállapotomban Ön-höz fordulok, hogy segítségét, tanácsát kérjem. És megtudjam, hogy vajjon Ön is egzaltált természetnek tart, azért, mert vágyom a magány, az egyedüllét után s únom, leírhatatlanul únom a társasélet folytonos zaklatottságát. Minden függetlenséget biztosító úriosztályhoz tartozom és nem lehet olyan vágyam, mely kielégítést ne találhatna s — tudom, csodálkozni fog, ha leírom, — én még sem vagyok boldog, megelégedett, mert

hiányzik életemből a csönd meghittsége, gondolatokat, érzéseket életre hozó magány. Úgy érzem, hogy a társaság ezer követelménye láncot rak minden akaratomra és én mint egy báb, kedvem ellenére, ugyanazt teszem, amit mások, bár alig tudom leküzdeni azt a belső kényszert, mely folyton ezek ellen a konvencionális társadalmi szokások ellen lázít. Nincs más vágyam, minthogy félre vonulhassak egy csöndes kis helyre, ahol a könyveimmel lehetnék egyedül. Ahol szabadon gyönyörködhetnék a természet szépségeiben és nem zavarhatná meg semmi gondolataimat. Mert ebben a társasági formában mindenki közelebb van hozzám, mint saját magam, mindenki részére kell hogy legyen szabad időm, csak a magam részére nem jut egy pillanat sem. A kismamámmal meg akartam értetni, hogy csöppet sem érdekelnek a szórakozásoknak azok a fajtái, melyek a sportban, táncban stb. merülnek ki, az én lelkem valami nemesebb, magasabb harmóniát keres s az élet szépségei keresése közben a lelkemre vagyok legelső sorban kíváncsi, vajjon mit nyújthat nekem, miben ismerem meg értékét. Nem akarja megérteni, hogy egy fiatal leánynak, hogy lehetnek ilyen gondolatai, mikor minden hozzám hasonló leány örömét találja a szórakozásokban. Micsoda kivételes teremtés vagyok én, hogy semminek sem tudok örülni s csak akkor vagyok megelégedett, boldog, ha virágos parkunk útjain egyedül gyönyörködhetem a természetben. Ezzel szemben mégis résztvesznek minden szórakozásban, de tudom, hogy nem bírom sokáig s egyszer csak győzni fog a magány utáni vágyam és szüleim ellenvetése ellenére is kikeresek egy csöndes helyet és — legalább egy időre eltűnök. Vajjon megtehetem-e?

Kedves Főszerkesztő úr, azt hiszem, Ön megért engem és szeretném kikérni az Ön véleményét, megvalósíthatom-e leküzdhetetlen kívánságomat.

Nagyon várja biztató sorait „Gladys”.

89. Kedves olvasótársnőim közül ki volna szíves tanácsot adni, hogy barna furnéros ebédlőmet mivel lehetne tisztítani. Brunolinnal a bútorok lábait próbáltam, de a légyfoltokat nem tünteti el.

Szíves tanácsukat várja és előre köszöni

„Egy előfizető”.

Üzenetek

„Gipsy”. A kérdezett jeligés közleményt nem tudjuk megállapítani, hogy mely városból érkezett, de különben sem árulhatnánk el, mert ez részünkről visszájárás volna a jeligét használó bizalmával. Üdv. a Szerk.

„M. R.-né”. Lapunkat irredenta szelleme miatt megszállott területekre az utódállamok nem merik beengedni. Nagyon köszönjük Nagyságos Asszony szíves pártfogását és kérjük, hogy még egy ideig csak szűkhatárainkon belül méltóztassék lapunkra ismerősei figyelmét felhívni, mert elsősorban reánk hárul a feladat küzdeni igazságunk győzelméért. Szív. üdvözlettel a Szerk.

„Gy. A.-né gyógyszerész neje”. A címzést kiigazítottuk. Igen, Angorába küldjük lapunkat és hálásan köszönjük, hogy Nagyságos Asszony pártfogása révén külföldi honfitársunkkal gyarapodhatott előfizetőink száma. A közölt címre megküldtük mutatványszámunkat. Sok köszönettel és üdvözlettel a Szerk.

„Egy régi előfizető”. A kozmetika ma már oly előrehaladt, hogy a szérszálakat is eredményesen kiirtják. Igen ajánljuk Ignáthné, kolozsvári Linczezh Lujza kozmetikai intézetét, VIII, József körút 2. — Lapunkra való hivatkozással kedvezményt nyújt.

„B. Gyula”. Költeményét nem hozhatjuk. Hogy miért nem, röviden csak annyit, hogy hasonló költeményekből minimum ezer példánnyal rendelkezünk. Üdv. a Szerk.

Dr. U.-né, Nézsa”. Címeiket megkaptuk, legnagyobb hálával köszönjük. Szívélyes üdvözlettel a Szerk.

„Felbontatlan levél”. Sajnáljuk, nem használhatjuk. Üdv. a Szerk.

82. „Veszprémi asszony”. Mindketten tévedtek, Nagyságos Asszonyom, és pedig jó egy pár száz esztendő. Az első újságféle valami még a régi rómaiak „acta diurniá”-ja volt, amelyeket kótáblába véstek és kiállították a nyilvános helyeken. Ezek beszámoltak — akár csak a legújabb újságok — a győzelmekről, a diadalmenetekről, jutalmakról, büntetésekről, a császárok és családtagjaik személyes ügyeiről. Julius Caesar pláne már azt is elrendelte, hogy a törvényeket és rendeleteket köbe kell vésní, Ezek voltak a mai „hivatalos lap”-nak az ősei. Kínában — megelőzve egész Európát — már 713-ban nyomtatott újság jelent meg, a „King Pa”. Európában, még a könyvnyomtatás feltalálása előtt, Velencében kézzel írott és sokszorosított „Notizie scritte”-k készültek, amelyek 1616-tól rendszeresen jelentek meg. Később „gazetta”-knak nevezték ezeket, mert egy-egy példány ára gazetta volt. 1474-ben Augsburgban, már nyomtatott újság számol be arról, hogy Kolumbus felfedezte Amerikát és 1526-ban részletes tudósítást lehet olvasni a mohácsi ütközetről. Ezeket már „Zeytung”-oknak nevezték. Az első, mai értelemben vett újság, a „Frankfurter Zeitung”. Az első naponként megjelenő újság az angol „Daily Courant” és a francia „Le journal de Paris”. Nálunk az első kísérlet Esterházy Pál, kuruc tábornok latin nyelven megjelenő „Mercurius Hungaricus”-a. Az első magyar nyelvű újság 1780-ban jelent meg Pozsonyban, „Magyar Hírmondó” címen, Rát Mátyás szerkesztésében. Az első, naponként megjelenő magyar újság Kulcsár István „Hazai és Külföldi Tudósítások”-ja. Az első modern értelemben vett újság pedig Kossuth Lajos „Pesti Hírlap”-ja, 1841-ben.

Azt hisszük Nagyságos Asszonyom, hogy kimerítően válaszoltunk hozzánk intézett kérdésére. Kérjük, hogy máskor is keressen fel hasonló kérdéseivel és igérjük, hogy kimerítően és lelkiismeretesen fogunk válaszolni. Kezeit csókolja a Szerk.

„Pályaválasztás”. Több anyának, akik most hasonló természetű kérdéssel fordultak hozzánk. Bocsanának meg, ha ebbe a súlyos és sorsdöntő jelentőségű kérdésbe így messziről és csak levélben kapott álta-

lános információk alapján, nem merünk hozzászólni. Lelkiismeretlenség volna tőlünk, ha a csalhatatlan döntés és biztos előrelátás képességét vindikálnók magunknak. Ezek a tanácsadások még normális életviszonyok között is veszedelmesek, ha nem akarja magára venni valaki egy elrontott és kétségbeesett élet minden ódiomát. Csak nagyvonalú, hozzávetőleges útbaigazítással szolgálhatunk, a többi: a részletes kérdések kidolgozása már a gyermekük jövőjéért aggódó szülők feladata.

Az első szabály az lehetne, hogy számolni kell az ifjú vágyaival és képességeivel. A vágyaival azért, hogy olyan vizekre ne kormányozza az ifjú élete hajóját, amelyen kedvetlenül, elkeseredetten, sőt sokszor önmagával is meghasonolva végeznie kötelességét, amelyben nem volna köszönet. Az életnek nem megnyugvó rabszolgákra, hanem lelkes, vidám és ambíciózus férfiakra van szüksége, akik magában a munkában gyönyörűséget, szépséget, sőt élvezetet találnak. A másik fontos szabály pedig az, hogy számolni kell az életbe kilépő ifjú képességeivel. Ne akarjanak diplomát csinálni abból, aki csöndes, visszavonuló életre van hivatva. És hagyjuk meg a könyvei mellett azt, aki nem érzi jól magát az élet zavaros farsangjában. Schopenhauer is volt valaki és Napoleon nevét is örökre feljegyezte a történelem. De Schopenhauer soha nem tudott volna Napoleon lenni, mint ahogy Napoleon is a schopenhaueri pályán talán a középszínonalon alul sem érte volna el.

A harmadik és legfontosabb szempont pedig a mai életviszonyok és elhelyezkedési lehetőségek alapos mérlegelése. Itt azonban már szinte szabályként állítható fel, hogy amennyire csak lehetséges, menjenek az ifjak lehetőleg a reális, főként merkantil életpályák utaira. A lateiner-pálya és főként az egészen intellektuális pályák annyira túlzásúfoltak, hogy a további elhelyezkedés szinte csak óriási protekciójával lehetséges. És miért volna csunya, vagy csak másodrendű dolog is, ha az ifjú intellektuális képességeit a kereskedelem és ipar szolgálatába állítaná, amely egyrészt az ő megélhetését is hamarabb biztosítaná, másrészt lehetővé tenné, hogy éppen nálunk, Magyarországon kialakulna egy olyan kereskedői generáció, amely intelligenciában és kultúrfölényben verné a nagy nyugati nemzetek kereskedelmi faktorait.

Jól tudjuk, hogy ezek csak általánosságok, de a részletekbe igazán nem merünk bocsátkozni, mert nem akarjuk vállalni a lelkiismeretlenség vádját. Anyák, beszéljétek meg ezt a dolgot lassan, alaposan, egymást megértően és egymás szempontjait figyelembe véve, gyermekeitekkel és választásotok olyan legyen, amelylyel úgy ti, mint az életbe kilépő ifjú meg lesz elégedve.

A szerk.

85. „Melyiket a kettő közül”. Jelígeje is azt bizonyítja, hogy egyik fiatalember iránti vonzalma sem lehet életbevágóan komoly és a feltevésben még inkább megerősít az a körülmény is, hogy tőlünk kérdi, melyiket válassza, holott hasonló esetben, ha valaki érzelmében biztos, nem fordul senkihez tanácsért.

Ingadozása, határozatlansága annyira nyilvánvaló, hogy feltétlenül szüksége volna egy okos, az életet minden fázisában ismerő tanácsadóra, aki irányt tudna szabni, amelyet kétkedés nélkül követhetne. Mi csak annyiban lehetünk segélyére, hogy arra kérjük, a legerélyesebben küzdje le ezen Önhöz semmiképpen sem méltó erkölcsi gyöngeségét és találkozásuk alkalmával tárja fel époly őszintén, mint nekünk megírta megváltozott érzelmeit és nincs okunk kételkedni, hogy az illető fiatalember, akiről feltételezzük, hogy egyben korrektek úr is — minden ellenvetést, szemrehányás és legkisebb erőszak mellőzésével átengedi a teret szerencsésebb utódjának.

Hogy aztán Ön megtalálja-e új ideáljában mindazon kvalitásokat, amelyekkel ábrándos feje ma még bizonyára foglalkoztatja, az már csak a jövő titka és nem

vagyunk próféták, hogy az idő folyását megelőzve megfesthessük Önnek a jövő képét.

Annyit azonban engedjen meg nekünk, hogy leszögezzük, — helyében — ha meggyőződünk róla, hogy első ideálja minden mellékérdék nélkül nyújtja kezét — habozás nélkül fogadnánk el karját, mert garanciát látnánk benne egy boldog, harmónikus családi élet megalapítására. Szív. üdv. a Szerk.

„Töprengő, Szeged”. Személyes ismeretségünkől kifolyólag úgy ismertük meg, mint aki meg tud állni a saját lábán az élet minden körülményei között, tehát nincs szüksége arra, hogy kényszerítse magát olyan helyzet elfogadására, amely egyáltalában nem szimpatikus Önnek. Tartson ki továbbra is meggyőződése mellett, mert mindig jobb egy nyugalmas egyedüllét, mint ellentétekkel változatossá tett családi élet. Ha pedig meg tudna alkalodni, amit szinte lehetetlennek tartunk, az Önhöz intézett előbbi számunkban közölt levél dacára is — hajtsa meg fejét a család kívánsága előtt és lépjen be a feleségek, asszonyok sorába. Mi lennénk az elsők, akik jókívánatainkkal sietnének felkeresni. Szívvelyes üdvözléssel a Szerk.

A milió ajándékunk szétküldésével kapcsolatban kaptuk az alanti leveleket:

A Magyar Uriasszonyok Lapja tek. Szerkesztőségének, Budapest.

Mindenekelőtt bocsánatot kérek, hogy a részemre küldött előnyomatott kézimumkát csak most köszönöm meg, azonban ezt közbejött elutazásom megakadályozta s így ezen kedves kötelességemnek most teszlek eleget.

Az előnyomatott miliót szívből köszönöm, mondhatom, hogy úgy annak minőségével, mint kiállításával nagyon meg vagyok elégedve. Őszintén szólva, nem is vártam ennyit.

Együttal pedig nem mulasztatom el az alkalmat, hogy ezen a helyen ne adjak kifejezést annak a minősíthetetlen szemrehányásnak, amelyet a mult lapok egyikében ezen kedves lap szerkesztői üzenetében egyik előfizető társnőm részéről olvastam, aki a jelzett kézimumkát csak teljesen elkészítve, azaz kihímezve követelte. Ezen kívánságot én nagyon is túlzottnak tartom, mert ily csekély előfizetési összeg mellett mindenki csak a legnagyobb halálval tartozhatik a t. Szerkesztőségnek, ha a rendes előfizetés mellett még ilyen kedves ajándékot is ad. Talán az illető az iskolában nem tanulta meg elég jól az egyszer-egyet, hogy ilyen magas követelésekkel áll elő. Próbálja csak meg az illető egyszer kiszámítani, hogy mibe kerül egy ilyen előhímezett batiszt milió, mibe kerül a lap előállítása, mennyi a regie-költség és azután majd rájön, hogy mekkora haszna maradhat a szerkesztőségnek az előfizetési árákból.

Továbbá, gondolja csak el az én kedves előfizető társnőm, hogy hasonkörülmények mellett, ha ő lenne a lapkiadó, tudna-e adni egy miliót (arról nem is szólva, hogy ezt a miliót esetleg többszáz előfizetőnek kell adni, mint a jelen esetben) ajándékba, nem késsen, mint ahogy ő követeli, hanem csak így, mint ahogy ezt a t. Szerkesztőség teszi, csak előnyomatva, finom anyagon? Ennél többet igazán nem lehet kívánni sem!

A küldött miliót tehát ismételtelen és szívem mélyéből hálásan köszönve, maradok teljes tisztelettel vitéz Sajó Jánosné, vezérkari őrnagy neje.

Tisztelt Főszerkesztő Úr! A szép miliót, mellyel nagy örömet szerzett nekem, hálásan köszönöm.

Szívvelyes üdvözléssel báró Thoroczkay Viktorné, Balatonfüred.

Kedves Szerkesztő Úr! Nem találok méltó szavakat a küldött gyönyörű szép milió megköszönésére, nagyon megörvendeztetett vele. Kedves lapjukkál nagyon meg vagyok elégedve és ezért ismerőseim körében terjeszteni fogom.

Fogadja hálás köszönetemet, szíves üdvözléssel Csanády Anna, polg. isk. igazgató.

Tisztelt Főszerkesztő Úr! Nagy elfoglaltságom

miatt kissé későn köszönöm meg gyönyörű ajándéku-
kat, ami a legkényesebb izlést is kielégíti. Hálából ked-
ves lapunkat (szándékosan írtam „mienknek“, mert ne-
kem annyira kedves, hogy alig várom jöttét) minden
ismerősömnök ezután is ajánlom. Kiváló tisztelettel
Tassy Károlyné.

Kedves Főszerkesztő Úr! Igen kellemesen lepett
meg a szép ajándék-milióval! Nem is képzeltem, hogy
ily elsörendű dologról lehet szó. Izléses kiállításra és
kiváló minősége egyaránt hálás köszönetet és elismer-
ést érdemel. Eddig is igen szerettem kedves lapját,
melynek megjelenését mindig várjuk és nívós tartal-
mát nagy érdeklődéssel olvassuk. Rajta leszek, hogy
ezentúl is ismerőseim körében a lapot minél ismer-
tebbé és kedveltebbé tegyem, hogy ezáltal előfizetői szá-
mát szaporíthassam.

A szép kézimunkát pedig elviszem magammal a
Wörthi-tóhoz, — hová nyaralni készülünk — és ott fo-
gom elkészíteni.

A Magyar Uriasszonyok Lapjának is kellemes nyar-
alást kíván szívélyes üdvözléssel Koós Gáborné.

Milió-ajándékunk vételét szívesek voltak nyug-
táznai: Dr. Jaeger Béláné, Baranyay Erzsike, Szecskey
Dezsóné, Hanslik Ferencné, Dr. Nagy Edéné, Anesini
Lajosné, Sennovitz Kálmánné, Pesti Gyuláné, Kubista
Lajosné, Kápolnay Józsefné, Nagy Lajosné, Dr. Borbély
Andorné, Sárfly Kálmánné, Rummer Nusi, Lacza Vil-
mosné, Tóth Istvánné, Wehofer Ferencné, Nováky
Bertalanné, özv. Badáczy Sámuelné, vitéz Ladányi Já-
nosné, Sümeghy Jolán.

**Könyvajándékunkat megküldtük alább felsorolt
kedves előfizetőinknek, kiknek pártfogása révén új elő-
fizetőket kaptunk:** Zacher Ferencné, Beck Jenőné, Pentz
Nővérek, özv. Hettyey Jenőné, Szabó Lujzika, Gyetvay
Stefika, Gaál Sándorné, Mészáros Sándorné, Wiesner
Rózsika, Dr. Holics Pálné, Bálint Gergelyné, Baum-
gartner Jánosné, Lánczy Irénke, Góczán Annuska,
Mód Lajosné, Nagy Lajosné, Cseszko Etelka, Miklósy
Ilus, Fettich Nándorné, Kóska Gyula, Cs. Tóth Béláné,
Bólya Ferencné, Domby Miklósné, Vajna Józsefné,
Csiha Erzsike, Máder Emilné, Molnár Marinka, Pásztor
Józsefné, Dr. Halmos Pálné.

Alábbi kedves előfizetőinknek ezúton is hálás kö-
szönetünket küldjük, úgy lapunk szíves ajánlásáért,
mint a küldött címekért. Nagy Ferencné, Hász István-
né, Érey Olga, Nagy Zsófia, Sommariva Gusztávné,
Török Imréné, Somogyi Vilma, Gyetvay Andrásné,
Dr. Anicsek Istvánné, Kiszely Imréné, özv. Pinkovich
Pál Antalné, Wilsch Károlyné, Dr. Elek Ödönné, Lacz-
kovits Mátyásné, Hirtelen Istvánné, Takáts Mária,
Pillmann Mihályné, Hettyey Jenőné, Környey Kálmán-
né, Hilbert Rezsőné, Groffits Dezsóné, Doroghy Juci,
Juhász Sándorné, Jáger Kázmérné, Tompa Jolán, Csász-
sár Viktorné, Kovács Margit.

Előfizetőink ingyenes hirdetései

*Páralanul olcsón világmárkás zongorák, piani-
nók, részletfizetésre. Javítás, hangolás, kölcsönzés:
Ehall zongoratermeiben, Andrassy út 15.*

Horváth penzió Domonyvölgyben, up. Domony,
vasúti állomás Máriabesnyő, Kolostor közelében, teljes
panzió naponta négyszeri étkezéssel P 4.80.

E lap előfizetői részére gyári áron készíték min-
denféle fehérneműt. Szász Károlyné fehérnemű varrő-
és műhímző-üzeme, Rákoshegy, Teréz ucca 26. (Saját
ház.)

E lap előfizetői részére 25% kedvezményt nyujtok.
Szász Károly, fényképészeti, nagyító és festészeti mű-
helye, Rákoshegy, Teréz ucca 28. (Saját ház.)

Intelligens, 20 éves vígkedélyű leány idősebb há-
zaspárhoz házikisasszonyoknak ajánkozik aug 15-ére.
Címe: „Vendéglős leánya” jelige alatt a kiadóhivatal-
ban.

Amerikai utikoffer, akasztós, jókarban eladó. V,
Falk Miksa ucca 8. Házfelügyelőnél.

Előkelő keresztény úricsalád a jövő tanévre ke-
resztény középiskolai tanulót teljes ellátásra elfogad.
Kitűnő koszt, fürdő és szigorú felügyelet. Közép- és fő-
iskolák közvetlen közelében. Havi díj P 140. Cím a
kiadóhivatalban „Tanárjelölt” jelige alatt.

Máriatelepen, Balaton somogyi partján aug., szept.
óra szobakonyhás lakás, külön kis ház, olcsón kiadó.
Ugyanott teljes ellátás is kapható, fiatal leányokat is
elfogad gondos felügyelet mellett. Dr. Kovács Gézané,
Máriatelep.

Balaton-Fonyódon, Rózsa-lakban aug. és szept.
óra kétszobás, zártverandás, konyhás lakás, olcsón ki-
adó. Érdeklődni lehet: Takács Ernőnél, Balaton-Fonyód,
Vasút ucca.

Üzletem fejlesztésében pénz hiánya miatt akadá-
lyozva vagyok. Élettársat keresek, aki tőkével támogat-
hat, vagy benősülés is lehetséges. Csak társaságbeli és
jómegjelenésű, áldozatkész hölgyek választát kérem. In-
formációt elbíró 40 éves, diplomás, jómegjelenésű úri-
ember vagyok. Címem: „Gy. J.” jelige alatt a kiadóhiva-
talanban.

Szeptember elsejére elvállalok közép- vagy felső-
iskolás tanulókat teljes ellátásra (iskolák közelében).
Zongorát tanítok, VIII. gimn. leányom korrepetál. Je-
lentkezés legkésőbb augusztus 15-éig. Nagy Lajosné,
takpt. igazgató özvegye, II., Áldás ucca 16. Rózsadomb.

Középkorú intelligens úrinő ajánkozik társalko-
dónéknak, anyahelyettesnek, házvezetőnőnek, öreg párhoz
gyámolítónak. Cím: Miskolc, Kun József ucca 38.

Pályázatot hirdet a nagylétai magán polgári is-
kola két és félmillió havifizetéssel egy számtanzakos
tanári állásra. Német mellékszakos előnyben. Határidő
augusztus 15-éig az igazgatóság címére küldendőik.

Tatatóvárosra menő keresztény úricsaládok, fia-
tal leányok, gimnáziumi tanulók elsőrangú lakást és ellá-
tást nyerhetnek Schumacher, keresztény úricsaládnál,
közel az uszodához, angolkörhöz és a nagytóhoz. Eszter-
házy ucca 133. sz. alatt. Társalgás magyar, német, an-
gol, francia nyelven. Zongorahasználat, esetleg zongora-
és fenti nyelvek tanításával.

Őszi lakásberendezési kézimunka szükségletét, ú.
m. függönyök, ágyterítő, terítő-összeállítás, lámpaer-
nyő, díszpárnák stb. művészi kivitelben a legolcsób-
ban vállalja Weiszmann Lenke iparművész, Szinyei
Merse ucca 23., III. 4.

Két ablakos uccai szoba zongora és fürdőszoba
használattal, esetleg teljes ellátással két diákleány,
vagy biztos állásban levő hölgy vagy úr részére azon-
nal kiadó. VII., Bethlen-u. 12., III. 23. ajtó.

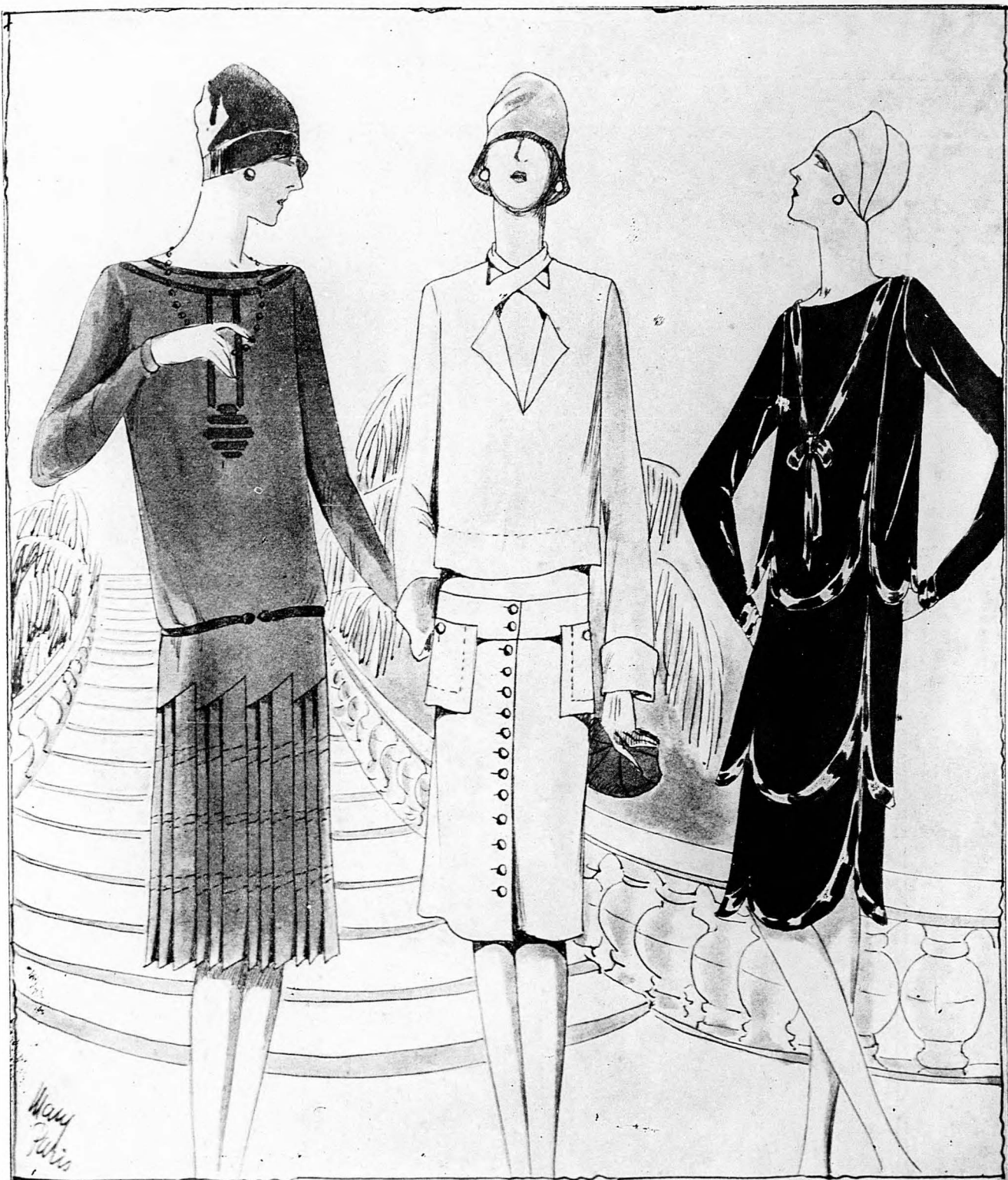
Intelligens hölgytársat keresek női ruhák készíté-
séhez. Megfelelő kényelmes lakással, 2 varrógéppel,
próbababával rendelkezem. Bővebb felvilágosítás sze-
rezhető: VII., Bethlen-u. 12., III. 23. ajtó.

Felelős szerkesztő, kiadó és tulajdonos: KERTÉSZ BÉLA
Segédszerkesztő: tordai BÖJTHE ETELKA
Kiadóhivatali igazgató: BARTHA ISTVÁN
Kéziratokat nem adunk vissza.

NŐI-, FÉRFI-, BABY- ÉS GYERMEK-

◆◆◆ **FEHÉRNEMŰ** ◆◆◆
KELENGYÉK ◆◆◆

VÁSZONÁRUK ÉS ASZTALNEMŰEK LEGOLCSÓBBAN
IV., Deák tér 3. szám **FENDRICH IMRÉNÉL** (Deák Ferenc u. sarok)

MAGYAR URIASSZONYYOK LAPJA

Véres felvétele, V., Harmincad ucca 3.

CSUTOR JÓZSEFNÉ ÉS GYERMEKE
KÖBÁNYA